

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 38— Cor.
Pe jumătate an . . . 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și strălăutate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 11 a.

—
INSERTIUNILE
se primesc la administra-
ția.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 ml

Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

ROMÂNUL

In ceasul suprem!

Stăntul scaun papal a comu-
nicat și în mod oficial am-
basadorului austro-ungar, că
aprobă în principiu înființa-
rea unei episcopii greco-cato-
lice ungurești.

Secretarul general Merry
del Val a venit în persoană
la ambasadorul austro-ungar,
ca să-i comunice această ho-
tărâre a papei.

(Comunicatul de azi al co-
respondenței subconționate de
guvern.)

E un vuiet neobișnuit prin crângurile
presei ungurești. Răsună fanfare și cântări
de biruință, însuflețind de zi mare întăr-
ziatul norod al stepelor turanice. Și flacăra
țânește din milioane de ochi gălbui, —
aceeaș flacăra sinistă, care înfiora odini-
oară singurătățile acestor sălbatice plaiuri...
Ea tremură în aceleași lucruri de instincte
hrăpărețe și învie mereu setea de pradă.
E iarăși zi de „magnum aldomás”, — in-
tunecatul Hadur le-a hărăzit iarăși o pradă
scumpă: o nouă bucată din inima nea-
mului nostru. Și prada se cheamă *episcopia
greco-catolică ungurească*.

Ca de farmecul unui tainic semnal, ar
fi să se aprindă acum iarăși focuri pe cre-
stele munților și cetinile să fremete de
chiotul răzbunării, departe pe câmpuri. Ar fi
să ardă iarăși pădurile pe coastă și de do-
goarea flăcărilor rebele să se desghiețe
odată mândria uitată a unui neam ador-
mit... Urnite din țâțânile muntelui stânci
ar fi să se nărniască iarăși, ca de mult —
și ghiulele înroșite să sfășie repezi întune-
cecul nopții... Trăznete să isbească din

culme în șes și să se scuture odată codrul
acesta de milioane ațipite, din toate mă-
runtaiele lui...

Dar nu mai sunt vremile azi ca odată.
Și, poate, e numai o poveste minunată acea
pe care ne-o spun frunzele gorunului dela
Tebea... Și tot numai o poveste și aceea din
graiul cârților bătrâne, că am fi avut odată
niște strămoși, cari, în mândria lor sălba-
tecă, întunecau văzduhul cu săgețile lor,
în vreme de furtună... Și cum, poate, n'au
viețuit niciodată acești viteji cu inima de
stâncă, n'au fost din lumea aceasta nici
năvalnicele cete, pentru cari flamura de
luptă să fi fost căltoasa barbă a lui Tuhu-
tum... N'a existat nici fabulosul buzdu-
gan al lui Botond, de care să se fi prăbușit
porțile de metal ale Tarigradului...

Ori, poate, totuși...

În contele Ioan Zichy, nu mai trăiește
oare temeritatea lui Árpád? În haiducul
dela interne, în Jeszenszky, ferocitatea
celor șapte căpetenii? Contele Khuen-Hé-
dervary nu izbește oare în cetatea comori-
lor noastre naționale cu legendarul buzdu-
gan? Pentru că, iată, aceștia trei, — spun
ziarele ungurești — au săvârșit vitejia de-a
fi prăbușit — înfrângând rezistența scau-
nului papal din Roma — și cel din urmă
zid de apărare ce ne mai rămăsese: bise-
rica noastră strămoșească.

Dar, la noi, să se fi stins oare tradi-
ția atâtor fapte de demnitate națională, a
atâtor semnaluri de lumină ce ne-au aprins
prin veacuri marile suflete ale înaintașilor

noștri? Nu mai există la noi conștiințe în
cari, această fatală primejdie, să trezească
muștrările pildelor ce le avem dela acel
mărit arhanghel al bisericii noastre unite,
care a fost episcopul Inocențiu? Dacă spe-
ranțele noastre, — încredințate episcopului
Radu — s'au sfărâmat la treptele tronului
papal, însemnează că s'au frânt și cărjele
arhieriei noastre gr.-catolice? Și, dacă în-
ainte cu două veacuri, mănăți numai de-o
adâncă îngrijorare de viitorul acestui neam,
s'au găsit atâția preoți mari, cari să gă-
sească mântuirea noastră națională în uni-
rea cu biserica Romei, — azi, când acea-
stă biserică poate să îngăduie lovitura de
grație ce vor să ne-o dea dușmanii noștri
de moarte, să nu tresară rânită, conștiința
noastră în fața istoriei? Să fi pierit oare,
din sufletele noastre, acea iubire sfântă de
neam, care ne-a îndrumat la 1700 pași
spre Roma și să nu ne mai poată arăta
astăzi calea mântuirii?... Cu fericitul Bunea
să fi adormit orice conștiință a datoriei
noastre naționale, la Blaj, la Orade și la
Lugoj?

Și noi, toți credincioșii bisericilor no-
astre strămoșești, deopotrivă cei greco-cato-
lici cu cei greco-orientali, am mai putea,
oare, să privim în față umbrele lui Băr-
nuțiu și Barițiu, de pildă, dacă ne-ar răsări
azi fără de veste, fulgerătoare? Oare, con-
duse rândurile noastre de inimi românești
cum au fost ale lor, care ar putea să fie
azi lupta noastră? Să așteptăm până ce
urgie guvernului va fi sfărâmat catapiteazma
mănăstirii din Blaj? Oare, de-asupra me-
tropolei din Sibiu nu se adună aceiași
nori de primejdie? Și să nu învățăm dela
potrivnicii noștri nici acum secretul bi-

Călători englezi despre români

de M. Beza

Călătorii în Turcia și înapoi spre Anglia —
acesta-i titlul unei cărți apărute la 1747. Autorul
ei Edmund Chishull a fost doi-trei ani capelan la
Smirna, de unde a întreprins câteva călătorii, de-
scriindu-le în forma unui jurnal. Partea care ne
interesează începe la pag. 76, capitolul intitulat:
*Dela Adrianopol, prin Bulgaria, Valahia, Transilva-
nia, Germania, Flandra, Holanda și de aci în Anglia, în
anii MDCCII și MDCCIII*. Trebuie să mai adău-
găm, că în această călătorie autorul însoțește pe
ambasadorul englez Lord Paget, care pleacă din
Constantinopol cu mare alaiul:

„April 21—1702. Excelența Sa, împreună cu
soția, trece azi Dunărea, între Tulracon și gura
Argeșului, pe la opt dimineața. Debarcând, Exce-
lența Sa fu salutat din partea Prințului Valahiei de
călăvărul său german, contele Tomaso Cantacuzeno,
și fu primit de o gardă de cincizeci de oameni, și
două trăsură. În cea mai frumoasă din ele, Exce-
lența Sa merse aproape o milă în Valahia, dea-
lungul Argeșului, și apoi oprindu-se, fu întreținut
sub trei corturi bogate, trimise tot de Prințul Va-
lahiei.

April 22. — Excelența Sa și-a continuat azi
drumul, aproape șase ceasuri, prin Valahia, o țară,
care în partea ista e deplin netedă și luxos de bo-
gată, însă lipsită de îngrijire și de locuitori. Pe
drum am întâlnit cruci de lemn, ridicate în multe
locuri, spre a trezi evlaviea călătorilor creștini; de

asemeni și o mănăstire, așezată aproape unde Ar-
geșul primește canalul Dâmbovița. Apoi am ajuns
la o mizeră adunătură de bordeie, meritând cu greu
numele de sat, dar având confortul unei ape foarte
plăcute și sănatoase. Aici am găsit corturile gata
puse pentru astă seară, și am fost conduși de con-
tele Tomaso, care luase grija tainului pentru Ex-
celența Sa.

April 23. — Înaintăm patru ceasuri printr-o
pădure plăcută, îmbogățită cu lillia convallium, și
alte flori; așezăm corturile noastre la Popești, care
în limba valahă ar însemna Orașul-Popii. Aci pe
la cinci seara Excelența Sa a primit, prin Baronul
Minsheim, dela Contele Rabutin o telegramă, anun-
tând nenorocita veste a morții Majestății Sale Bri-
tanice.

April 24. — Pe la șapte, azi dimineață, Ex-
celența Sa porni, gătindu-se de intrare în Bucu-
rești, care-i la o oră și jumătate de Popești. Nu
de parte de conac îl întâmpinără: o trăsură bogată
din partea prințului, cei doi fi mai mari ai lui,
și o gardă de șase sute de oameni. Urcându-se
în trăsură și avându în frunte-i garda, Excelența
Sa își făcu intrarea pe la ceasurile nouă, când și
fu condus la o casă disponibilă a prințului, aproape
de reședința lui. E o frumoasă casă elegantă, zi-
dită în piatră, și acoperită după obiceiul locului
cu șindilă; și are odăi în felul creștin, — aci zice
minunate, când le compari cu barbarele clădiri ale
vecinilor Turci. În fața ei, o grădină largă și la
dreapta, una de o întindere mai mică; însă amân-
două plăcute, cu verdeață și umbră.

Azi după-amiazi prințul veni călare prin gră-
dina cea mică, spre a face o vizită Excelenței Sale
și se întâlniră la poarta grădinii, schimbându-și
complimente. El se întoarse după un ceas, și dădu
prilej unchiului său, *Constantinus Cantacuzenus*,
care-i mare stolnic la curte, să aducă și el com-
plimentele sale Lordului. Numele prințului e *Jo-
annes Constantinus Basarabas*; și ocupă astă dem-
nitate de vreo treisprezece ani, urmând lui *Serba-
nus Cantacuzenus*; fratele mai sus pomenitului
Constantinus Stolnichus. El e promotorul bunei
ordine și discipline în provincie, un renăscător al
arhitecturii, și sprijinitor al culturii atât în Bucu-
rești cât și în alte orașe ale principatului, unde a
introdus două sau trei tipografii — publicând mai
multe cărți folositoare pentru instrucție și pentru
întărirea bisericii ortodoxe. El e de vreo patru-
zeci și șapte și are zece copii — patru din ei,
bărți. Cel de-al doilea, fiind de paisprezece ani,
e bine instruit în limba latină și greacă. Prințul
are o fire blândă, afabilă, îndatoritoare; e generos
cu grija pentru educația familiei, și un mare sus-
ținător al religiei; și de aceea și dărnice în tipări-
rea și răspândirea de cărți, zidirea de biserici și
alte acte de cucernicie.

Unchiul său, *Constantinus Cantacuzenus Stoil-
nichus*, e o persoană în vârstă, care a călătorit în
multe părți din Europa; e priceput în contraver-
sele bisericii, precum și în științe liberale; e vâr-
sat în politică și prin sfaturile sale sustine pe ac-
tualul prinț în cinstea și interesul principatului.

April 25. — Azi pe la 9 ore Excelența Sa

ruinitei lor? Să nu înțelegem, în sfârșit, că trebuie să înălțăm și noi, mai presus de toate, principiul apărării naționale? Să nu putem da potrivnicilor noștri o hotărâtoare dovadă a vitalității noastre, o de mult așteptată, îndrăzneată și demnă pildă de mândrie românească? Să nu aibă acest neam de 14 milioane nici atâta spirit de jertfire de sine, ca să poată smulge potrivnicilor noștri barda hotească cu care încearcă azi să isbească în potirul credințelor noastre strămoșești?!

E ceasul suprem!

INTERNE

Noutăți imbucurătoare în Gherla. Dieceșă Gherlei se află într'un stadiu de prefacere sănătoasă. Deodată cu centralizarea institutelor culturale bisericești așezate până acum în institute necorespunzătoare s'a pus la cale unirea diferitelor reuniuni învățătoresști, cari aveau o activitate aproape zero din punct de vedere cultural, ba unele sprijineau întreprinderi „patriotice”, ca reuniunile învățătorilor din Sălaj, care la timpul său, în tot protestelor contra proiectelor apponyane, s'a declarat mulțumită cu tendințele proiectelor și a aderat contelui Apponyi.

Centralizarea institutelor culturale se va face în partea nordică a Gherlei. Reprezentanta orașului la cererea episcopului Hosszu a cedat cu drept de proprietate 30 jugăre pământ, unde se vor ridica toate de câte are lipsă episcopia Gherlei, rezidența, catedrala, teologia și preparandiu îndată ce ministerul va întări donațiunea orașului.

În 10 aprilie s'a săvârșit unirea reuniunilor învățătoresști la inițiativa părintelui Constantin Lucaci. Din partea consistorului a fost delegat cu conducerea consfătuirii, canonicul Vele. Delegații diferitelor reuniuni au adus hotărâri importante.

Principalele sunt afară de fuzionarea reuniunilor într-o reuniune puternică, uniformitatea învățământului primar în întreaga dieceșă, înființarea unei secții pedagogice a cărei menire va fi controlarea învățământului. Reuniunii i-s'a dat un solid fundament material, fiind obligat în viitor fieștecare învățător să plătească oareșcare taxă, asemenea vor ajuta reuniunea și preoții.

Absolutismul în Croația. Banul Cuvaj, comisarul regesc, în zelu său de a suprima orice manifestare de păreri, ca să încâtușeze presa erostă și mai mult, afară de cenzura severă a ordonat că ori și care articol, știre sau informație referitoare la persoane private, nu poate apărea în ziare decât numai subsemnate de autorii respectivi.

Întoarse vizita prințului, care-l primi în capul scărilor și avu cu el o convorbire de vre-un ceas și jumătate. După asta Excelența Sa fu condus în sufragerie, unde se puseră la masă — o lungă masă luxos pregătită. Alături de Excelența Sa luară loc cei doi fii mai mari ai prințului, ginerele său, și nobilii și demnitarii curții. Pe lângă prinț, în partea cealaltă, se așezară oamenii ambasadorului, împreună cu conducătorul nostru contele Tomaso și alții. Serbarea ținu aproape șapte ceasuri, în care timp se aduseră felurite bucate, foarte gustoase și costisitoare, și cu multe vinuri alese și multe ceremonioase toasturi: pentru marele senior, pentru împăratul Germaniei și pentru regina Angliei, toate urmate de salvele soldaților în curtea alăturată. Aici am fost martori la o deosebită curtenie, ospitalitate și purtare distinsă din partea nobilimii valahe; dar mai ales din partea prințului însuși, care bese în sănătatea fiecărui străin de la masă. La sfârșit el dăruie Excelenței Sale o bogată haină de mătăasă, căptușită cu o blană excelentă de samur și apoi lordul împreună cu suita sa plecară. Palatul prințului, cu încăperile și grădinele sale, e într'adevăr nobil și măreț și deși nu-i a se compara cu palatele unor alți prinți creștini, totuși, cu mult mai preferabil decât acele în cari tereii ignoranți se resfată așa de ambițioși.

Aprilie 26. — Azi dimineasă am avut slujbă divină și o predică în familia Excelenței Sale și după amiază el făcu o scurtă vizită patriarhului din Ierusalim și apoi o vizită mai lungă lui Constantin Cantacuzenus Stolnichus. Patriarhul locu-

Banul Cuvaj se ocupă și de ideea ca să disolve societatea scriitorilor și ziaristilor croați. Cel mai drastic pas al banului însă rămâne totuși ordinația dată tuturor forurilor polițienești, prin care le îndrumă pe acestea, că orice faptă culpabilă ce se comite prin lansarea de știri false și alarmante să fie urmărită și pedepsită cu toată strictetea. Această ordinație între altele zice: „Având în vedere faptul, că printre locuitori se colportează tot felul de știri false, d. e. că actuala guvernare se va schimba în timpul cel mai scurt, în favoarea vreunui partid politic.

Partidul croat autonom din Dalmația alaltăieri a ținut toată ziua ședință aducând trei hotărâri. În prima hotărâre partidul se declară solidar cu frații lor croați de peste Velebit și îi asigură că vor fi pururea cu dâșii în luptele ce le duc în contra domniei absolutiste a Ungariei. În hotărârea a doua, partidul se declară gata a lua lupta în comun cu sârbii, croații și slavoții pentru apărarea constituției croate amenințată. În hotărârea a treia partidul provoacă pe toate partidele din monarhie, iubitoare de constituție, ca să poarte fiecare lupta în diferitele parlamente și să câștige garanție, că Croația va scăpa odată pentru totdeauna de sub supremația și absolutismul Ungariei.

Banul Cuvaj a mai adus azi încă o ordinație prin care îndrumă pe toate forurile polițienești, ca pe toți străinii să-i supravegheze cu cea mai mare strictetă, căci „printre popor umblă agitari, cari agită în contra regimului de azi”. Deci în Croația a apus și siguranța libertății personale. Tot prin această ordinație se formează noi corporațiuni de detectivi.

Serbările dela Blaj. — o pagină din istoria noastră culturală, publicată de despărțământul XI Blaj al „Asociațiunii”.

Poate nici când, noi românii, de dincoace nu am avut parte de un praznic mai frumos, decât cum au fost frumoasele serbări culturale naționale, ce s'au desfășurat, în toamna anului trecut, la Blaj, din prilejul adunării generale și a jubileului semicentenar al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”. Va rămânea neuitată, în sufletul celor ce au fost la Blaj, în zilele din urmă ale lui august 1911, amintirea atâtor momente de înălțare, de glorie și triumf suptesc, — momente a căror simplă pomenire face să bată mai repede și mai cu putere inima noastră. Jubileul semicentenar al Astei, adunarea anuală a fondului de teatru, participarea tuturor arhierilor noștri, splendidele discursuri și cuvântări rostite, convoiul etnografic, Vlaicu, „Mănăstirea Argeșului”, Expoziția istorică-culturală, luna imensă și distinsă ce s'a întrunit cu acel prilej la Blaj, etc., etc., constituie, în acest splendid ansamblu, o pagină din cele mai glorioase a istoriei noastre culturale

iește, e'un mare han, zidit de actualul prinț, unde sunt multe încăperi largi și prăvălii pentru negustori. Unul carora se urcă la vre o donăzeci de pungi per annum, și acești bani prințul îi lasă în mâna patriarhului, a se folosi de ei pentru sfântul mormânt.

FLORILOR

Floricele, sorioare
Chinul meu mi-l știe
Cum tot sufletul mă doare
Flori de păpădie!

Cântul meu bolnav azi moare
Visul meu s'a gătat...
Floricele de cicoare,
Flori dragi de mușcată...

Și s'o stins și focu acest
Vraja'n ochi de mare
Flori în umbra de bradet
Floare de pădure...

Floricele, sorioare
Azi vă strâng la sânul...
Azi când sufletul mă doare
Să-mi înec suspinul...

Gornella Langa.

și naționale, pagină ce abia dacă se va mai repeta, poate, după câteva zeci de ani, de acum înainte.

A s'ra aceste momente, trecute poate prea repede pe dinaintea ochilor celor ce au fost în acele zile la Blaj, a da o icoană limpede și completă a acelor zile, pentru cei cari nu au putut fi de față, a păstra, pe seama viitorului, adunat într'un mănunchiu, cecace până azi era risipit în coloane efemere de ziare și reviste — iată ceea ce a îndemnat despărțământul Blaj al „Asociațiunii” să încredințeze pe câțiva oameni ca să îngrijească

mai întâiu de o cronică completă a serbărilor, și apoi

să adune la un loc și să aranjeze, în chip potrivit, tot ce s'a vorbit și s'a scris cu prilejul și din prilejul acestor serbări.

Când scriem aceste șire, se tipăresc, în tipografia seminarului teologic din Blaj, ultimele conținuturi din „Serbările dela Blaj” și îndată după sărbătorile sf. Invieri cartea va putea fi pusă în mâinile publicului românesc.

Volumul va avea aproape 400 de pagini, format 8 pe hârtie velină. Coperta va avea o încadratură cu motive decorative românești, lucrată de pictorul profesor Flaviu C. Domșa, iar în text sunt presărate peste 30 de ilustrații alese, cu vederi dela serbări, a căror clișee s'au lucrat, anume pentru această carte, la Angerer și Göschel în Viena. Prețul volumului broșat este fixat la 3 cor. pentru Austro-Ungaria (4 lei pentru România) plus 30 bani porto postal (55 bani pentru expediția recomandată!)

Reproducem aci, pentru orientarea publicului românesc, cuprinsul cărții, adăugând și numele celor ce au îngrijit și colaborat, în chip activ, la publicarea ei. Numele domnilor Al. Ciura, Dr. V. Mcaveiu, Dr. A. Nicolescu, Gavr. Precup, Dr. O. Prie și Dr. I. Rațiu prezintă garanție suficientă și pentru forma literară impecabilă a acestei serii, menite să fie un monument istoric și literar al urbarilor dela Blaj!

Comando, hani ori scrisori să se adreseze domnului Ioan Fodor profesor Blaj—Balázsfalva (Ungaria), unul din foștii cassari ai serbărilor!

Ședință furtunoasă în cameră. Obstrucția în floare.

Budapesta, 12 martie.

Galeriile au asistat azi la scene de circ în cameră. Într'o atmosferă saturată de patimi, obstrucția a început iarăși să sguduie pedestalul guvernului, punându-l în acțiune toate armele. Îndată la începutul ședinței președintele Návay a anunțat, că deputatul Lovász cerce concediu. Obstrucția, firește, a cerut numai decât votare nominală, și cel dintâi scandal a fost gata. Guvernamentalii au început să vocifereze sgomțosi și s'au aruncat insulte, o adevărată ploaie, dela o tabără la alta.

Au urmat discuții la regulament și s'a scărmanat procedeul președintelui, oricare ar fi fost acesta.

Au luat parte la acest duel oțos de interpelări regulamentare aproape toți deputații justliști prezenți.

Dela o vreme conducerea ședinței a fost trecută lui Beöthy, unul din vicepreședinți.

A urmat o scurtă ședință secretă, a tocmui la sfârșitul ședinței interpeleția deputatului Bittner în chestiunea nelegitimilor administrative dela alegerea din Komárom.

Ședința de mâine se prevede și mai sbuciumată. În partidul guvernamental spiritele sunt agitate la culme și se svodește, că, în cele din urmă, contele Khuen Héderváry va fi nevoit să cedeze presiunii elementelor tinere din partid și să recurgă la mijloace drastice împotriva obstrucției.

Pe culoare s'a colportat o declarație a contelui Tisza, după care ministrul de război Aussenberg a pierdut orice simpatie la partidul guvernamental din Ungaria.

Atâta rău.

Declarațiile unui fruntaș mirean al bisericii greco-catolice române în chestia atentatului unguresc la integritatea ei

Fată cu primejdia iminentă ce amenință organizarea cultural religioasă a neamului nostru, prin atacul îndreptat împotriva integrității bisericii române greco-cat., m'am prezentat unui distins fruntaș mirean al acestei biserici spre a-i cere părerea asupra acestei chestii și asupra celor ce trebuiesc făcute în acest moment de suprem interes național.

Iată declarațiile acestui fruntaș:

Ce credeți despre atentatul unguresc împotriva bisericii greco-catolice române?

Presa maghiară din întreaga țară saltă de bucurie pentru că precum susține dânsa înființarea episcopiei gr. cat. maghiare în Ungaria este fapt împlinit, deoarece atât capul bisericii cat. papa din Roma și Majestatea Sa Domnitorul nostru și-ar fi dat în principiu învoirea la înființarea acestei episcopii. Primejdie de moarte amenință deci biserica unită română, pentru că dușmanii de veacuri încearcă să ne distrugă naționalitatea prin altarele noastre. O mulțime de comune, aparținătoare azi încă bisericii gr. unite române vor fi răpitate dela români iară cu înțelul vor fi maghiarizate toate comunele bisericești.

Nu găsiți că este de făcut ceva în această chestiune?

Deși primejdia e mare și iminentă cu durere constatăm, că din partea noastră nu s'a făcut aceia ce trebuia să se facă în mod corespunzător, reclamat de importanța cauzei. Încercări de a distruge biserica greco-unită română s'a făcut din partea guvernelor în mai multe rânduri. Știm bine că mai ales faimosul baron Bánffy Dezső a făcut cele mai înțelepte demersuri la scaunul papal pentru obținerea dacă și nu a bisericii gr. cat. maghiare, cel puțin pentru recunoașterea limbei liturgice maghiare, însă atunci ca întotdeauna clerul înalt și inteligența bisericii gr. unite române cu energie și demnitate a renus încercările acestui vicelan șovinist. Pe cât de înăfătoare au fost atunci protestele acestor factori, cu atât mai măhnitor este pentru obștea românească, că față de aceasta primejdie grozavă încă nu s'a pășit cu energia cuvenită, nici dintr-o parte.

Afară de demersurile cercurilor bisericești nu găsiți că trebuie să mai aibe loc și altele din partea obștei mirene?

Și dacă da, atunci vă rog să-mi spuneți ce s'a făcut sau ce are a se face?

Avem cunoștință, că d. deputat dietal dr. Ștefan C. Pop a convocat o conferință a fruntașilor bisericii unite, pe 12/25 febr. a. c. la Cluj, însă această conferință la intervenirea mai multor bărbați distinși a fost revocată. Credem că este momentul suprem, ca mahnirea adâncă ce domnește în păturile întregului popor românesc, la auzul atentatului plănuțit contra bisericii române să se afletrăsunet prin glasul clerului, a inteligenței mirene și a poporului. După cum suntem informați conferința fruntașilor mireni ai bisericii unite române va avea loc în scurtă vreme.

Convocarea unui sinod mixt provincial de către factorii competenți ca din glasul tuturor credincioșilor să se convingă atât domnitorul cât și capul bisericii catolice, că românii uniți nu sunt aplicați în veacul al 20-lea aș arunca naționalitatea molochului maghiar, este imperios impusă, și precum suntem informați în scurtă vreme va și fi convocat la Blaj.

Acestea sunt declarațiile distinsului fruntaș. Ele reprezintă vederile întregului neam românesc. Este ceasul suprem a se arăta tuturor factorilor, că dacă acest neam știe să respecte și să apere autoritățile religioase și lumesti sub a căror ocrotire stă de secole, nu va înțelege însă cu nici un chip ca el să fie marfă de vânzare pentru calcule, ce ies din cadrele datorțiilor sale, care nu-i pot cere sinuciderea sa națională.

Minciunile istorice în chestiunea episcopiei ungurești.

Dela distinsul profesor din București, d. G. Popa Lisseanu, primim aceste rânduri de-o plastică caracterizare a procedurilor întrebuintate de oligarhimea ungurească în interesul episcopiei gr. cat. ungurești:

În șovinismul său neînfrânat de a voi să maghiarizeze, cu tot dinadinsul și cât mai repede, naționalitățile din Ungaria, și în special pe Români, guvernul din Budapesta aduce o nouă lovitură autonomiei și organizației noastre bisericești, punând la cale creierea Episcopiei greco-catolice ungurești, azi în curs de realizare.

Fără îndoială, nu se va găsi astăzi om cu mintea sănătoasă și limpede care să creadă că ungurii, creinând această episcopie, pot avea vr'un alt interes, în afară de cel al maghiarizării silite. Și desigur ar fi creiat-o mai de mult, dacă alți factori, factori externi, nu le-ar fi stat în cale, nu li-s-ar fi împotrivit.

Astăzi însă, după informațiile noastre, acești factori au fost câștigați, prin mijloace machiavelice, în favoarea oligarhiei maghiare, oligarhie, care în gândul de a abate opinia publică dela primejdia lor socială, internă, și-au luat drept țință a politicii lor, specularea sentimentului patriotic al conaționalilor lor, provocând cea mai înversunată și mai deșantată luptă de rază.

Putea sf. scaun papal din Roma să încuviințeze ungurilor, în sânul bisericii lor seculare, o nouă organizație? De sigur că nu. Cu toate acestea, fiindcă a cerut-o maghiarismul, fiindcă a cerut-o utopia idee de stat maghiar unitar, fiindcă a impus-o interesul suprem al oligarhiei dela guvern, ideea episcopiei grecești este pe cale de a se înlăptui. Și se va înlăptui de sigur, pentru că guvernul maghiar, pentru că întreaga oficialitate maghiară a admis, cu rea credință, ca bază a pretențiilor sale o minciună, o sfruntată minciună istorică.

În parlamentările sale cu sfântul Scaun din Roma, ungurii au susținut că ei înainte de a fi fost catolici, îmbrățișaseră deja ortodoxismul, că ar fi avut în biserica lor ritul grecesc. Ungurii ortodocși?

Aceasta nu o cred nici ei și dacă acum două-trei decenii le-ar fi spus cineva că ei ar fi fost încreștinați prin contactul cu Românii sau Slavii, pe cari i-au găsit aci la venirea lor din Asia, ar fi protestat cu ultima energie. Acuma însă, iată-i susținând în interesul unei cauze meschine, și împotriva tuturor mărturiilor istorice, că ei ar fi fost ortodocși înainte de primirea creștinismului de către Geza și în urmă de către regele lor Sf. Ștefan.

Că nobilimea românească, maghiarizată în cursul vremurilor, fusese ortodoxă, că în urmă ro-

mânii lozn Huniade și regele Matei Corvin și-au părăsit ritul lor grecesc spre a îmbrățișa catolicismul, despre aceasta nimenea nu mai stă la îndoială și nu asupra acestui fapt insistă ungurii în pretențiunile lor.

Istoria însă ne spune lămurit că ungurii nici odată n'au fost ortodocși și că misionarii francezi și italieni nu puteau fi decât catolici. Și de sigur este o rușine ca o națiune întreagă să-și renege trecutul și să falsifice adevărurile istorice, numai și numai să câștige o nouă armă de luptă, o nouă armă de distrugere împotriva adversarilor lor leali.

Odată admisă această minciună istorică, guvernul unguresc a crezut că poate pretinde dela scaunul papal din Roma să li se recunoască episcopia grecească, singura admisibilă.

Și acum vine a doua minciună, tot așa de grosolană, ca și cea dintâiu. Deși ungurii n'au nici preoți de rit grecesc, nici credincioși ortodocși — afară doar de puținii rătăciți, cari s'au lăpădat, în ultimul timp, de neamul lor, — totuși ei susțin și una și alta. Deocamdată au tradus, pe limba lor, cărțile noastre bisericești; mâine vor inventa și preoți. Iar când vor fi dobândit pe deplin consimțământul Romii, vor găsi, în interesul statului lor maghiar, o nouă minciună, și lucrurile se vor aranja în urmă dela sine.

Deocamdată denunțăm lumii aceste mijloace machiavelice ale guvernului dela Budapesta, guvern susținut, în această chestiune, de toate partidele ungurești și așteptăm să vedem dacă Roma se va lăsa să fie mereu amăgită. Iar când se va găsi înfăptuit, cu consimțământul Romei catolice și această infamie, va rămânea să tragem consecințele ce vom crede de cuviință, atât aci cât și peste Carpați. Ungurilor le vom spune un singur lucru: *Vis consili expres mole ruit sua.*

G. Popa Lisseanu.

EXTERNE

Deputații cretani în camera grecească și Turcia. Turcia a atras atențiunea puterilor protectoare asupra faptului, că guvernul grecesc intenționează să împiedece întrarea deputaților cretani în camera din Athena prin o sentință a curții de casă grecești, care să declare de ilegale alegerile din Creta. Contra acestui amestec al Greciei în afacerile interne ale Cretei Turcia a protestat și a declarat, că aceasta procedură va putea avea urmări grave.

După cum se anunță puterile protectoare la acest protest n'a răspuns favorabil Turciei. Ele au declarat în răspunsul lor, că Turcia trebuie să se mulțamească cu faptul că deputații cretani nu vor fi primiți în Athena, iudiferent, că ce mijloace se vor folosi pentru aceasta.

După știrile ziarelor poarta ar mai fi ridicat protest și pentru aplicarea legilor grecești pe insulă, precum și pentru omorirea mohamedanilor.

Lupte sângeroase în Maroc. Contractul prin care Franța are dreptul de protectorat asupra Marocului l-a subscris sultanul Muley Hafid, dar populațiunea nu l-a aprobat încă și multe jertfe va trebui să aducă Franța până când va putea numi acest teritoriu, care are extensiunea Austro-Ungariei, de al său. Numai asupra părților ale Marocului, unde se află trupe militare mai mari și numai până unde ajunge glonțul puștilor și a tunurilor franceze își poate Franța realiza dreptul de protector. Sultanul, care numai cu numele a fost suveranul acestei țări și-a pierdut toată autoritatea de când francezii au ocupat cu miliția orașul Fez și vieța lui nu mai este sigură din partea triburilor rășboinice, cari sunt în apropierea rezidenței sale. Și el preferă acum de a fi în centrul trupelor franceze, până când va pleca pe mai mult timp în Franța, de unde sperează, că se va reîntoarce în palatul său din Fez, numai după ce operațiunile pacificatoare ale trupelor franceze vor fi progresat într'atâta, încât să nu mai ducă frică pentru viața sa. Dar marocanii își pun toate forțele, ca să împiedece aceste operațiuni ale armatei franceze și nu trece o zi, ca să nu se întâmple ciocniri sângeroase între trupele franceze și ei.

O telegramă din Udschda anunță: Un detașament de eruare sub conducerea colonelului Feraud a fost atacat marți în 9 c. de 2500 berberi, lângă Nahiridscha, spre apus dela Debdou. Francezilor le-a succedat să respingă pe berberi și să-i împrăstie. Detașamentul a suferit o pierdere de 20 soldați,

între aceştia un ofiţer, şi 63 răniţi, dintre cari 3 ofiţeri.

Dislocarea flotei aeriene franceze la graniţa Germaniei. Comandantul aparatelor militare aeronautice şi aviatice în Franţa, a declarat unui ziarist, că în timpul cel mai apropiat toate aparatele, cari de prezent sunt resfirate pe întreg teritoriul Franţei vor fi concentrate înspre graniţa Germaniei. Aparatele vor fi împărţite în două grupe deosebite: în baloane şi aeroplan.

Flota franceză aeriană, care se compune din 6 baloane dirigiabile, este staţionată la Meudon (lângă Paris), Verdun, Chalons (la graniţa de est), Lamotte-Breuil şi Saint Cyr. Afară de aceste staţiuni mai sunt instalate câmpuri pentru baloane în cele 4 fortăreţe dela graniţa de est a Franţei (Verdun, Toul, Epinal şi Belfort) şi se află hangare pentru baloane încă în Issy les Moulinaux şi Reims. Din aceea că întreagă flota aeriană franceză va fi concentrată la graniţa Germaniei reiasă, că comandamentul militar al Franţei va folosi baloanele dirigiabile şi aeroplanele într'un eventual război pentru acţiunile introductive şi această armă de război va avea un rol foarte însemnat. Războaiele în viitor se vor începe de aici înainte în aer.

Alegerile din Turcia. Alegerile legislative în Turcia sunt pe isprăvite. Ele se încheie cu un triumf al partidului tânăr turc.

Noul parlament va fi convocat pe 19 aprilie n. Primul lui act va fi un vot solemn pentru continuarea războiului din Tripolis. Va fi un răspuns la votul parlamentului italian care a ratificat cu solemnitate anexiunea Tripolitani.

Atitudinea noului parlament otoman în chestiunea războiului din Tripolis va dovedi că pacea italo-turcă nu e măcar îndrumată. Dar dacă în afară Turcia îşi menţine realităţile războinice, înăuntrul situaţiunii e cu totul împăciuitoare. Partidul „Unione şi progres” care ese triumfător din alegeri nu va avea de luptat în parlament decât cu o opoziţie slabă. Guvernul susţinut de dânsul se va putea dar consacra în linişte operei de reforme în interior.

O singură schimbare va surveni în politica interioară a Turciei. Marele vizir Said Paşa, care e bolnav de trei luni, se va retrage zilele acestea. E vorba, ca în locul lui să vie Kiamil Paşa, octogenarul bărbat de sat cunoscut prin simpatiile lui pentru Anglia.

Se mai vorbeşte de numirea ca mare vizir a lui Assimbey, actualul ministru de externe al Turciei; în unele cercuri se pronunţă chiar numele lui Sefket-Paşa, actualul ministru de război, desemnat pentru postul de mare vizir.

Dar ori care ar fi personalitatea care va urma lui Said-Paşa un lucru este cert: Guvernul va fi de fapt al partidului tânăr-turc. Acest partid îşi va putea continua politica începută în 1908, cu introducerea regimului constituţional.

Situaţia internă a Turciei e prielnică unei opere de reforme. Albanezii sunt mulţumiţi. Ei nu mai au veleităţi de răscoală şi sunt gata să primească reformele constituţionale. Arabii din Jemen sau potolit şi ei. Războiul împotriva Italiei a cimentat unirea musulmană.

H. DURATZO

fost şef. atelierului fotografic Mandy

Atelier fotografic

Bucureşti, strada Gr. C. Cantacuzino (România).

— Ziarul „Românul, şi, foia poporală, „Poporul Român” se află de vânzare în Bucureşti la librăria „Neamul Românesc” şi la Mihail Vlad proprietarul chioşcului de cărţi şi ziare, Calea Griviţa.

Civilizaţiunea franceză în Africa

— Protectoratul asupra Marocului —

La începutul secolului trecut Franţa nu avea nici o posesiune în Africa. Domnia franceză în Egipt a fost efemeră. Bonaparte a trebuit să se întoarcă în Franţa fiindcă directorii nu erau în stare să apere patria de duşmani. Kleber, care era un urmaş demn şi capabil alui Bonaparte în Egipt a murit asasinat de un mameluc fanatic. Domnia franceză în Egipt a fost brusc întreruptă şi, dupăcum se pare, întreruptă pentru totdeauna. În locul francezilor s'au înfipt în Egipt englezii.

Franţei i-a rămas Nord-Vestul Africe: întregul colţ al acestui continent dela golful Libiei până în Senegambia. Dela hotarele Tripolitani se întind mândre spre Vest, Sud-Vest şi Sud coloniile franceze: Tunisul, Algeria, Marocul, Sahara, Senegambia, Dahome, Sudanul francez şi Congoul francez. Toate aceste posesiuni ale republicei franceze formează un lanţ neîntrerupt.

Ştim cât de mult s'a sbătut Franţa pentru stăpânirea Marocului. Francezii au neapărată nevoie de această ţară, căci fără ea imperiul colonial francez din Africa ar fi pururea ameninţat şi dacă Marocul ar fi ajuns în mâinile unui duşman al Franţei nici domnia franceză în Algeria şi Tunis n'ar mai fi fost sigure.

Tocmai fiindcă au înţeles perfect necesitatea aceasta de a poseda Marocul, francezii au făcut toate sacrificiile spre a-şi asigura această ţară. Delcassé a mers aşă departe cu politica sa marocană, încât era să provoace un războiu european, fiindcă Germania stângenea acţiunea Franţei în Maroc. S'a văzut însă că Marocul a putut să treacă în stăpânirea francezilor şi fără vărsare de sânge în Europa. Preţul acestei colonii a fost însă pentru francezi destul de scump: o parte din Congo.

Acum francezii îndeplinesc ultimele formalităţi pentru intrarea lor în posesiune în Maroc.

Zilele trecute guvernul francez a publicat textul oficial al tratatului dintre Franţa şi sultanul Marocului, tratat, care reglementează protectoratul Franţei asupra imperiului şerifian. Trimisul guvernului francez d. Regnault a fost la Fez, unde s'a prezentat sultanului Mulei Hafid, care a iscălit tratatul fără nici o ezitare.

Semnarea acestui tratat din partea lui Mulei Hafid n'a fost, ce-i drept, decât o pură formalitate şi tratatul însuşi nu este decât o ficţiune, căci în definitiv astăzi Franţa este stăpână în Maroc. Sultanul nu va mai juca decât un rol secundar, rămânând numai un şef religios. Cu toate acestea guvernul din Paris a ţinut să menajeze susceptibilităţile sultanului şi ale populaţiunii indigene.

Spaţiul nu ne permite ca să publicăm în întregime tratatul acesta al protectoratului. Credem că este suficient a schiţa importanţa lui prin câteva cuvinte.

Tratatul acesta, care stabileşte regimul protectoratului francez în Maroc este o consecinţă directă a tratatului dela 4 noiembrie anul trecut, încheiat cu Germania. Textul tratatului combină în mod ingenios toate relaţiunile favorabile Franţei din tratatele anterioare încheiate cu sultanul Marocului, şi cuprinde anumite clauze ale

tratatului cu Germania dela 4 noiembrie 1911. Fără a stabili amănuntele viitoarei administraţiuni franceze în Maroc, acest act diplomatic lasă guvernului francez destulă latitudine spre aş asigura o completă influenţă politică în Maroc şi o administraţie care să corăspundă din toate punctele de vedere intereselor Franţei.

Singura greutate, care s'a ivit în chestiunea stăpânirii franceze în Maroc, este antagonismul spaniol. Am arătat în repetiţi rânduri, că Spania, împinsă dela spate de Germania, care voieşte să-şi asigure un teren de intrigă în Maroc, face francezilor mari dificultăţi. Nici până astăzi guvernele din Paris şi Madrid n'au izbutit să se înţeleagă asupra zonelor de influenţă franceză şi spaniolă. Franţa ar vrea să împingă hotarele Marocului francez cât mai spre nord, Spania dimpotrivă vrea să reducă mult teritoriul dominaţiunii franceze. Prin urmare tratatul actual dintre Franţa şi sultanul Mulei Hafid are tărie faţă de Germania dar nu şi faţă de Spania, care încă n'a încheiat un tratat cu privire la situaţiunea în Maroc după aranjamentul dela 4 noiembrie.

Aceasta este starea de lucruri în Maroc. Credem că rezistenţa Spaniei nu va fi aşa de hotărâtoare încât să poată compromite protectoratul Franţei în Maroc. Franţa va fi silită să abandoneze o porţiune a teritoriului marocan din Nord în favoarea Spaniei. Atâta tot. Dar partea cea mai mare a imperiului şerifian să rămână tot a Franţei, care va cimenta în chipul acesta legătura dintre diferitele ei colonii din Africa.

Terenul cucerit de francezi în Africa este atât de vast, atât de fertil, atât de prielnic pentru a fi viitorul sălaş al unei civilizaţiuni, încât nu ne mirăm că ochii Franţei sunt atinţişi din ce în ce mai mult spre continentul acesta. Civilizaţiunea în noile provincii africane ale republicei progresa cu paşi repezi. Algeria şi Tunisul au devenit adevărate paradise unde bogăţia naturii subtropice se îmbină cu darurile civilizaţiunii dela Nord. Acestea sunt ţări tinere, capabile de a mai adăposti multe generaţiuni omenesti şi a trăi mai departe atunci când patria mamă va fi în decădere!

O nouă ţară latină se naşte pe marginea Saharei. Prin muncă, prin luptă cu greutăţile unei naturi mai tinere, mai darnice dar şi mai rebele, rasa obosită a francezilor se va regenera acolo în colonii. Dupăcum englezii din America de Nord au întemeiat un stat care rivalizează în putere cu vechea patrie, tot aşă francezii din Africa vor pune încetul cu încetul temeliiile unui stat care va fi menit să joace şi el un rol în istoria omenirii.

Fireşte: aceasta este o oglindă a unor timpuri depărtate, cari se apropie însă cu fiecare zi. Stabilirea protectoratului francez asupra Marocului este una din etapele acestei evoluţiuni a statului francez care a început să se întindă pe ambele maluri ale Mediteranei. Prin acest act politic s'a dovedit încă odată puterea de expansiune a rasei latine, cu care suntem înzestraţi şi noi românii.

Bucureşti, 10 aprilie nou.

M. R. Ş.

Dela frații români macedoneni

Societatea de cultură macedo-română. — Adunarea generală și alegerea noului consiliu. — Cuvântarea d-lui dr. Leonte. — Situația societății. — Activitate culturală în Macedonia. — Biserica din Corița

De câteva zeci de ani românii macedoneni din România posedă în București o societate foarte puternică având de scop răspândirea culturii române la frații din Peninsula Balcanică. Această societate, după diferite vicitudini, după ce a cunoscut și zile de glorie sub conducerea neuitatului campion al cauzelor naționale V. A. Ureche, ca și zile de lăncezire se află de vre-o 15 ani sub conducerea dlui dr. Leonte Ilustrul practician chirurg și neobosit fruntaș al cauzei aromâne, care prin zelul devotat și a muncii ce depune a înălțat-o la rolul unei instituții de primul rang în viața națională a fraților români macedoneni.

Societatea aceasta numără aproape două mii de membri.

De mai mulți ani în șir ea clădește anual câte un local de școală într-o comună din cele mai expuse din Macedonia înzestrându-o cu toate cele necesare. Pe lângă aceasta, societatea macedo-română în jurul căreia sunt grupate toate energiile culturale și economice ale românilor din țară constituie un centru de neconținută activare pe toate terenurile cauzei naționale aromâne.

Nu este mișcare aromână, care să nu simtă sprijinul puternic moral și material al acestei instituții, nu este element aromân vrednic de interes care să nu fi găsit o încurajare din partea ei.

Astfel fiind se înțelege că o adunare generală a acestei societăți mai ales când e vorba de o reînnoire a consiliului său executiv de 35, care se alege din trei în trei ani, constituie pentru aromâni un eveniment de cea mai mare importanță.

Aceasta s'a văzut și în acest an când la adunarea generală au participat peste două sute de persoane transformând astfel o întrunire administrativă într'un adevărat congres al aromânilor din țară.

În deosebire de importanța numărului adunarea aceasta prezintă importanță și prin declarațiunile făcute de d. Dr. Leonte, președintele ei asupra chestiunii religioase a aromânilor cea mai arzătoare dintre problemele mișcării aromâne. Dat fiind faptul că d. Dr. Leonte în calitate de deputat și de membru de frunte al partidului dela putere, este în măsură să cunoască lucrurile de aproape, cuvintele sale au o deosebită greutate.

Iată pe scurt cuvintele spuse de d. Dr. Leonte.

Domnilor!

Înainte de toate, vă zic bine a-ți venit. Numărul d-voastre atât de mare, ne bucură și ne încurajază ca să lucrăm înainte. Mersul cel bun al Societății este datorit numai d-v. Încrederea Rom. Mac. în Societate, crește continuu, probă că în anul precedent s'au înscris

peste 100 membrii noi, ceea ce ne face să sperăm că Societatea va prospera continuu.

Societatea și anul acesta, ca și în trecut, și-a dat toate silințele pentru a sprijini pe membrii ei, a ajuta pe studenți și a-i îndruma pe calea cea bună. A ajutat bănește la clădiri și reparații de școli și biserici în Macedonia.

În dorința de a pregăti calea ceea ce mult bătută asupra cestiunii religioase, Societatea a adresat tuturor comunităților o circulară, rugându-le a se pronunța, care ar fi modalitatea pentru rezolvirea cestiunii bisericești.

Răspunsul, d-lor, a fost unanim a ne separa de Patriarhia și a se stăruî că să avem un șef religios, cu riscul chiar de a deveni schismatici.

Aceste dorințe ale comunităților s'au făcut cunoscute locurilor competente.

Sperăm, d-lor, că timpul a sosit pentru a căpăta deslegarea acestei arzătoare chestiuni.

Societatea își va da toate silințele pentru aducerea la bun sfârșit a cestiunii. E de sperat că cu rezolvirea ei, se va deschide o nouă eră pentru frații noștri.

Vă mulțumesc încă odată că a-ți venit în număr așa de mare și cu toții trebuie să mulțumim d-lui ministru de lucrări publice, care a binevoit să ne admită reducerea pe C. F. R., ceea ce a înlesnit cu mult întâlnirea noastră aci.

După cuvântul de deschidere al dlui dr. Leonte intrându-se în desbaterea ordinei de zi d. C. Petrescu-Birina secretarul societății citește darea de seamă pe anul 1911, din care se vede că în acest an s'a ajutat la construcțiuni și reparațiuni de școli și biserici în Macedonia, s'au acordat burse și ajutoare la studenți, elevi și eleve, lipsiți de mijloace etc. etc.

Din această dare de seamă se mai constată că veniturile au fost de lei 22365.70, iar cheltuielile lei 21275.85.

Dl censor D. Papinian citește raportul gestiunii pe anul 1911, în care arată în mod amănunțit repartizarea veniturilor și cheltuielilor.

D. contabil Epam. Balamace citește bilanțul general din care se vede că activul și pasivul societății atinge suma de lei 110013.30, în care intră și suma de 101.000 lei, valoarea localului societății din Calea Rahovei 29. În urmă se procede la alegerea noului consiliu de 35 și se alege d-nii: dr. Leonte, C. F. Robescu, prof. I. Valaori, prof. N. Coculescu, prof. G. Murnu, dr. V. Dudumi, dr. P. Pucerea, dr. I. D. Ghiulamila, Alex. D. Florescu, dr. Shunda, D. Papinian, N. Gh. Puppa, Const. Ioțu, Arghir Culina, Th. Chiale, Th. Dinischiotu, Theod. Craja, N. I. Pateli, Gușa Cionga, Zottu Tașula, I. Gh. Rizescu, N. C. Furca, Mihai Chiriță, Vang. Tovar, Pande I. Evangelheli, P. L. Eftimiu, T. G. Dabo, Ep. Balamace, Hr. Boruba, V. Covata, Virgil N. Gussi, D. Șadima, pâr. protosincol Fotiu Balamace, V. Cianescu.

Seara la oarele 9 a avut loc în acelaș

local o frumoasă sezaătoare literară-muzicală, la care studenții Macedo-români și-au dat cu dragă inimă concursul lor.

Sezaătorea a fost deschisă printr'o frumoasă conferință, în care părintele protosincol Fotiu Balamace arată rolul ce l-ar putea avea biserica națională română în Macedonia. Face comparațiunea între influența pe care a avut-o biserica din țara-mumă asupra poporului, aducând și multe exemple din viața marilor clerici ai bisericii și o comparațiune despre influența bisericii din Transilvania asupra poporului. Trage diferite concluziuni despre o influență pe care ar pute-o avea o biserică națională română în Mac.

Spune că s'au făcut multe încercări de a se căpăta un șef religios, însă, din cauza greutăților cari prezintă această arzătoare chestiune, nu s'a putut dobândi un rezultat satisfăcător.

Tocmai acum se fac încercări serioase, punându-se chestiunea pe teren pur creștinesc și crede, că prin ajutorul tuturor românilor din țară și acolo se va putea obține ceea ce întregul popor dorește.

Consiliul de 35 în ședința plenară a ales următorul birou:

În comitetul dirigent s'au ales:

Dl dr. A. Leonte, președinte, C. F. Robescu, Iuliu Valaori, dr. V. Dudumi și Gh. Murnu.

Cassier: Dl Toma Dinischiotu.

Censori: Ep. Balamace, D. Papinian și N. I. Pateli.

În comisia de certificate: Protosincol F. Balamace, dr. Pucerea, dr. I. Ghiulamila, Zottu Tașula și V. Cianescu.

Secretarul societății: Nicolae Buia.

Cu acest nou comitet format din personalități intelectuale și comerciale distinse grupate în jurul energicului ei președinte care de 15 ani reprezintă personificarea năzuințelor aromâne, nu ne îndoiim că valoarea instituției va continua să meargă cu acelaș succes înainte.

*

În legătură cu aceasta e locul să publicăm și o listă de subscripție ce ni-se trimite din partea P. C. Sale protosincolului Fotie Balamace privitor la biserica din Corița. Românii din acest oraș care în trecuta legislatură a camerei turcești au trimis dimpreună cu cei din jur în parlamentul otoman pe unicul deputat aromân pe inimosul dr. F. Mișea, de mai mult timp colectează mijloacele pentru construirea unei biserici.

Astăzi fondurile colectate s'au ridicat la frumoasa sumă de peste 40.000 de coroane și paralel cu ea s'au înălțat și zidurile bisericii. La această colectă au contribuit acum în urmă și următorii donatori cărora comunitatea română din Corița le aduce cele mai vii mulțumiri.

Lista care ni-se încredințase purta numărul 58 din 29 Ianuarie 1910.

Iată și contribuitorii:

1. P. S. Sa episcopul Hușilor Necodin Munteanu	20 lei.
2. Pr. C. arhimandritul I. Scriban	20 lei.
3. P. Cucernicia Sa Econ. I. Iordăchescu	20 lei.
4. P. C. Sa Econ. D. Popescu Moșoia	15 lei.

**Fabrica de granit, syenit
industrie de marmoră și
ciselare de piatră a lui**

Iosif Nagy

Brașov, str. Fântânei Nr. 50.

primește și execută ori-și-ce fel de lucrări la clădiri, monumente mausoleuri în orice fel de stil. Lîferează lucrări de marmoră pentru mobilaturi. În urma modernului aranjament de fabricație, prețuri ieftine. Din depozitul meu bogat de monumente, în care efectueș vînderi în mare și în mic lîferez colegilor de branșe și obiecte singuratic, în preț de fabrică.

5. Ierodiaconul Filaret Jocu	10 lei.
6. Arhidiaconul Gr. Nicolau	5 lei.
7. Econ. I. Panțurescu	5 lei.
8. Dl D. Teodorescu prof. muz.	5 lei.
9. Dl I. Popescu Pasărea	3 lei.
10. Preot. sacelar Gh. Leu	3 lei.
11. Econ. Gh. Cretzu	3 lei.
12. Un călegăr	3 lei.
13. Preot. Gh. Tudorache	2 lei.
14. Dl Ioan Mihailescu	1 leu.
15. Dl Teodor Tomegea	1 leu.
16. Dl C. Diculescu	1 leu.
17. Dl dr. Gh. Scorteanu	1 leu.
18. Econ. M. D. Preotescu	1 leu.
Total:	119 lei.

Scrisoare din Londra

Home Rule. — Un călător englez despre războiul italo-turc. — Meeting de protestare. — Presa engleză și situația din Ungaria.

9 aprilie 1912.

Cât s'a pus capăt grevei minerilor, și vine acum o altă chestie, care preocupă, încălzeste, frământă spiritele în chip neobișnuit. Parlamentul englez e în ajun de a discuta unul dintre cele mai fașinate proiecte în istoria lui: *proiectul Home Rule sau guvernării de sine a Irlandei*. Primul ministru îl va depune în Camera joia viitoare. Intrunirile pentru și în contra acestui proiect — înțelegeri, că se țin lanț. Un meeting-monstru al unioniștilor are loc astăzi la Belfast în Irlanda. D. Bonar Law, neajuns încă la destinație, la saluturile de bunăvenință ce i s'au adresat în Irlanda, a răspuns următoarele:

„Nici un om în partidul unionist nu reprezintă mai deplin ca mine hotărârea acestui partid întreg în Anglia și Scoția, ca — fie ce a fi, *astă mare nedreptate* să nu cază asupra poporului din nordul Irlandei!”

Aastă mare nedreptate nu-i decât acordarea Home Rule-ului.

*

De curând s'a întors din Tripolitania călătorul englez G. F. Abbott. A stat acolo, urmărind mersul războiului multă vreme, și e interesant ce ne spune — mai ales că acest G. F. Abbott este autorul câtorva lucrări serioase, dintre care eu cunosc două: *Povestirea unei călătorii în Macedonia și folklor macedonian*. E bine, d. Abbott spune că recolta în Tripolitania e foarte bună înăstă; turme numeroase; Arabii sunt bine dispuși; și pe lângă toate, o serioasă propagandă pan-islamică ce amenință să fie periculoasă și Angliei și Franței. Iată mai jos cuvintele d-lui Abbott:

„În împrejurările de față, cât privește pe Arabi, războiul poate continua indefinit. Chiar dacă Poarta e silită de turburări mai aproape de ea să încheie pace, Arabii declară că asta le-ar fi lor îndiferent. Nici odată nu ne vom supune acestui năvălitor” îmi zise cu puține zile înainte un venerabil seih bătrân.

Această spirit domnește și între ofițerii turci. Mulți mă asigură, că în cazul unei păci între guvernul lor și Italia, ei ar dimisiona, și ar duce lupta înainte. Dar ce fac Turcii și ce-au de gând să facă, nu importă. Războiul e mai mult un războiu arab. Ei îl numesc *jehad* — războiu sfânt. Această denumire mi-se pare prematură — însă cred că, dacă războiul continuă și Arabii își pierd credința că mai au în dreptatea europeană, ura se poate ușor răspândi și adevăratul războiu sfânt să izbucnească.”

*

Am vorbit într-o altă scrisoare de unele așteptări ce s'au făcut pe motivul, că ziarul *The Syndicalist* a publicat două-trei articole-manifeste către armată, îndemnând să nu tragă în greviști. Mai alaltăieri un meeting de protestare s'a ținut la *Opera House*. Au luat parte mai mulți deputați, precum și cunoscutul scriitor *Bernard Shaw*. Acesta

face doar spirite — un humor de acela care și astăzi și înveselește pe auditorii:

„Ce-i lista civilă dacă nu un *minim de salariu*? Și în cazul când primul-ministru n'ar vrea să o fixeze... gândiți-vă la dilema ce ar urma; regele s'ar pune în grevă. Situația mea atunci? Dacă fac apel soldaților să nu-l ucidă, pot fi trimis în închisoare; iar dacă le spun să-l ucidă...”

Situația critică din Ungaria e viu comentată în presa engleză. Ca să-și facă o idee cititorii „*Românului*” în ce sens, și cu ce cuvinte se tratează sovinișmul maghiar, voi reproduce câteva rânduri din aceste articole. În „*Daily News*” de astăzi sub titlul: *Iarăși maghiarii se spun între altele:*

„Populația Ungariei e un haos de rase și naționalități, deosebindu-se în sânge și grai. Statistica, făcută de chiar maghiari, dă maghiarilor ceva mai mult ca jumătate populației, și primul scop al conducătorilor Ungariei e de a ține toate puterile statului în afară de mâinile raselor nemaghiare, și să folosească aceste puteri spre a zdrobi naționalitățile. Acei cari au citit cărțile lui Seton-Watson, înțeleg cu ce artă nemiloasă se face asta.”

În revista săptămânală „*The Nation*”, numărul din urmă, într-un articol intitulat: *Ungaria și Cozma citor* următoarele:

„Tirană maghiară sugrumă bisericele și școlile... *Orice zior care însușă curaj nefericirilor români e năpustit de amenzi și persecuții*.”

D. Larungu.

Sărbătorile sf. Paști în Gherla.

Desrobirea naturii din cătusele iernei, învierea măreată a lui născut Eln cerese s'a sărbătorit cu două profile, cari manifestează duul conștient sau inconștient al gherlanilor.

De-o parte patrimoniul spiritual al lui Szabó János n'a dispărut cu desăvârșire; umbrele misantropiei saboniane sunt destul de puternice ca să poată îndupleca majoritatea preoților din gremiu să se ascundă în noaptea învierii dinaintea poporului în capela-catedrală scundă. Iar în biserica parohială, care-i zidiuă din anii trecutii după modelul catedralei din Sibiu, deși acolo sunt aproape toți credincioșii, nu e-lebrează decât unul sau doi preoți.

Însă și o revenire la vechiul și adevăratul ogaș de pe vremurile episcopilor Alexi și Pavel se poate observa. În ziua primă și a doua au fost misă solemnă în biserica parohială atât pentru că aproape toți preoții au slujit la altarul Domnului cât și că biserica era tixită de lumea adunată. Poțini români greco-orientali erau alături de frații lor greco-catolici, ba și mulți streini, unguri și armeni. S'a rugat poporul român credincios vrednic de-o soartă mai bună cu evlavie adevărată din cărți de rugăciuni române și — maghiare. Ceice se roagă din cărți ungurești poate la Paști și Crăciun mai vin la români, deși în copilărie limba acestora au vorbit-o, dar mai târziu s'au instrăinat de biserica lor încunjurată de capul său c-o stăruință vrednică de-o cauză cinstită. Vin din când în când la biserica română să asculte corul teologilor, vin totdeauna când corul cântă de 3—4 ori pe an. Mai de multe ori nu, fiindcă teologii ascultă misa în capela catedrală scundă, care afară de teologi nu primește mai mulți de 8—10 inși în strămoșarea sa. Sub farmecul cântărilor închid cărțile ungurești, ascultă prea frumosul cântec românesc și își mai aduc aminte că oare când au fost români.

Patrioții armeni ca să contrabalanseze puterea și așteptare a corului corpus exclusiv din teologi și înființat în biserica lor orhestră. Înzădar, fiindcă până când cântăcele bisericesti românești vor fi cântate cu artă de corul disciplinat a d-lui Săngeorzan și între coriști vor fi cântăreți de talia d-lui Nemeș — publicul român îl cunoaște de când cu debutul său artistic la concertul din Lapușul-ungurec — orchestra străină nu va avea ascult-

tători nici dintre românii cu buze maghiare măcar...

Cuvântul lui Dumnezeu l-au propovăduit frumos părintele dr. Moldovan în ziua primă și p. Cicovan în ziua a doua. *Hristos au înviat în inimă multora și poate mai mulți sunt care așteaptă în miera apropiată...*

Unul din Gherla.

Scrisoare din Iași

România și centenarul răpirei Basarabiei. — Studenții ieșeni și întrunirea din București.

Iași, a II-a zi de Paști.

Pentru o deplină continuitate, voi urma să arăt cetitorilor „*Românului*” fazele prin care trece agitația câtorva spirite distinse din Iași, relativ la atitudinea pe care trebuie s'o aibă poporul românesc cu prilejul serbărilor centenarului Basarabiei.

Vineri 23 martie a avut loc în Aula Universității o nouă consfătuire a comitetului, în fruntea căruia se află prof. A. D. Xenopol. Au luat parte la această consfătuire un număr și mai mare de persoane ca la cea precedentă.

D. Const. Stere a adus în discuție chestiunea istorică a răpirei pe baza riguroso științifice și a arătat că nu există nici un act oficial, care să e mame dela foștii domnitori sau dela puterile constituite, prin care să se fi ratificat „anexarea” Basarabiei de către Rusia la 26 mai 1812.

D-nii P. Râșcanu și A. D. Xenopol au completat aceste amănunte, arătând că nu numai n'a existat un asemenea act, dar Domnul, boerii și poporul au protestat atunci cu vehemență în contra aceluia act arbitrar. Ba la congresul din Berlin (1878), reprezentantul Rusiei, Gorceiakov, a oferit României 300 milioane lei și alte avantagii în schimbul ratificării „anexării”. Se'nțelege, că reprezentanții români au respins „oferta”, pe care dacă-ar fi primit-o, ar fi însemnat că fac un act de trădare.

În urma discuțiilor, s'a ajuns la următoarele concluzii, cu privire la caracterul mișcării naționale de cotramanifestare:

1. Să se deie o răspândire cât mai largă considerentelor istorice, bazate pe purul adevăr, relativ la ilegalitatea „anexării”.

2. Dl prof. A. D. Xenopol va scrie în „*Vestea Românească*” un judicios studiu asupra împrejurărilor istorice în cari a fost răpită Basarabia, care studiu, să fie apoi răspândit în chip gratuit în întreaga Românie.

3. „*Liga culturală*”, datorită menirii și organizației sale, să iee în seamă serbările din țeară.

4. Institutorii și învățătorii, odunați cu prilejul conferințelor didactice, să fie invitați a participa la aceste serbări.

5. Să se facă o cât mai intensă propagandă pentru răușita acestor serbări, cu ocazia inaugurării statuei lui Vodă Cuza.

6. Toți bunii români să fie invitați a arbori pe la casele lor drapele naționale îndoliate în ziua de 26 mai.

7. Studențimea să contribue la răspândirea, în toate straturile sociale, a adevărului cu privire la nedreptatea ce s'a făcut statului nostru prin răpirea Basarabiei.

8. Să se fie, în ziua de 26 mai în toate capitalele de județ, conferințe lămuritoare, arătându-se, că prin trădarea unui se-ret de stat, Rușii au răușit să-și însușască în chip necinstit Basarabia.

Discuțiile celor de față au mai atins apoi un punct foarte delicat.

Dacă la serbările din Chișinău, după cum e probabil, va azista și țarul, regele nostru ar urma să-și trimită reprezentantul său. Ori lucrul acesta ar fi în absolută contradicție cu sentimentele poporului. De aceea s'a hotărât, să se prevină pe cât va fi posibil Curtea noastră regală să nu trimită un adjutant care să salute pe țarul Rusiei.

MOBILE

În cea mai modernă execuție se pot procura la:

pentru dormitor
sufragerie
locuție, garton
în garnitură de
piele și de aramă
precum și covorașe

C. W. Kessler

fabricant de mobile

Sibiu—Nașyszeben, Str. Șaguna Nr. 1.

Alte consfătuiri vor avea loc, îndată după vacanța paștilor.

Cu prilejul manifestației naționaliste convocată în sala băilor Eforiei în ziua a doua de Paști în București, cu privire la eliminarea nechibzuită a celor 16 seminaristi din Oradea-Mare, studenții mei ieșeau a trimis următoarea telegramă:

„Considerați-ne alături de dumniavoastră, pentru vestejirea apucăturilor aziatice ale descendenților lui Atila”. „Centrul-studențesc-lasi”.

St. P. Moldovan.

Știri politice din Viena.

Știrile despre retragerea ministrului de război, cavalier de Auffenberg. — Alegerile comunale în Viena.

Din Budapesta se tot lansează știrea despre retragerea apropiată a ministrului de război cavalier de Auffenberg. Știrea aceasta se motivează cu aceea că este cu totul imposibil, ca ministrul de război actual să prezinte în sesiunea delegațiilor bugetul armatei deoarece delegațiunea maghiară va face cele mai vehemente atacuri împotriva lui și că e foarte probabil că, aceasta delegațiune nu va aproba nici cheltuielile armatei din cauza persoanei ministrului de război. Avenea de lucru iarăși cu amenințările și încercările de presionare, fără de cari politica maghiarilor peste tot nu se mai poate nici închipui. Dar pe ce se și bazază lupta aceasta nemiloasă a presei maghiare împotriva ministrului de război? El n'a făcut altceva decât a luat atitudinea, care a trebuit să o iee în calitate de conducător responsabil al armatei și la ce a fost îndatorat ca ministru comun. În urma acesteia a trebuit să se declare în modul cel mai rezolut împotriva la aceea că aprobarea proiectelor militare în parlamentul maghiar să fie dependentă dela primirea cunoscutei rezoluțiuni, prin care se restrâng drepturile celui mai înalt domn al armatei, cu privire la chemarea sub arme a rezerviștilor și reținerea lor. Punctul de vedere al ministrului de război a corăspuns pe deplin legii, a cărei puteri maghiarii și de data aceasta au căutat să o frângă prin interpretări rele; — a corăspuns înainte de toate convingerii firme a corăspunsei, căreia s'a dat expresiune clară și deslușită în rescriptul regal, prin care a fost încredințat contele Khuen cu conducerea pe mai departe a afacerilor. Pentru că prim-ministrul s'a lăsat să fie sedus și s'a indentificat cu pretensiunile partidului kossuthist, supunându-se pericolului unui blamaj; să fie constrâns să demisioneze ministrul de război, care s'a purtat într-o toată corect? I-se face ministrului și un alt reproș, anume: el să fi propus un plan pentru cazul, când în urma atitudinii politice a maghiarilor va fi necesar ca armata să intre în Ungaria.

Tare pe jos a ajuns un popor, când numai pe atâta își prețuiește maturitatea sa politică și se folosește de o poveste, ca să-și ajungă scopul, care cu mijloace cinstite nu se poate ajunge.

În capitala monarhiei, în Viena, iarăși sunt alegeri. În 24 c. se vor începe alegerile comunale, pentru complinirea a 78 mandate, îndeosebi a cercurilor electorale II și IV. Dușmanii creștin-socialiștilor, cărora le-a succedat la alegerile parlamentare din anul trecut să ajungă în mai multe locuri din Viena la un rezultat și prin aceasta să înfrângă pe creștin-sociali, se trudesco, ca și la alegerile comunale să ajutore la biruință pe dușmanii partidului, care de atâta timp domnește în Rathhaus-ul din Viena. Împrejurările sunt atât de neclare și de încălce, încât despre rezultatul alegerilor nu se poate spune nimic. Ca sigur se poate spune numai, că în al IV-lea cerc electoral majoritatea mandatelor o va primi social-democrația. Toate acestea nu s'ar fi întâmplat dacă partidul creștin-social nu s'ar afla într-o desorganizare deplină. Din ce în ce se arată mai mult ce pierde mare s'a suferit prin moartea d-ului Lueger.

Viena, 11 aprilie.

Austriacus.

Scrisoare din Roma

Războiul. — Pacea! — Ducele Abruzzilor. — Pentru flota cerului.

(Dela corespondentul nostru).

Roma, 26 martie.

Au făcut tunurile în Africa nisipoasă, s'au oprit soldații în tranșeele săpate cu atâtea ardore de luptă, toată oastea aceea de aproape 100.000 de italieni, toată mulțimea de zăbunuri albe ale beduinilor și arabilor luptători, s'a oprit, stă în repaus, fără să avanseze, fără să se lupte.

Ce va fi?

De multă vreme, nu mai vin după teatrul războiului decât scurte știri, aproape fără nici o importanță: un mic atac ici; o patulă care a ajuns până sub tranșeele italiene colo; câteva zeci de împușcături în mijlocul nopții din colo; un aeroplan care aruncă bombe asupra unui lagăr arab; un dirigiabil care a făcut o explorație... și nimic alt. Inactivitate, repaus, așteptare pe toată linia.

Ce se așteaptă?

Gazetele încep să se impacienteze, toate întrebă de ce nu se luptă în Africa, iar guvernul, care singur în aceste împrejurări știe cum este situația, tace și ține în loc trupele.

Se vorbește de pace.

La început, tentative timide pe lângă Poartă și pe lângă Roma, au fost — pare — refuzate de ambele părți beligerante.

În urmă, a venit împrejurarea întrevederii dintre Wilhelm al II-lea și Victor Emanoil al III-lea la Veneția.

Într-o situație europeană normală, această întvedere n'ar fi avut nimic extraordinar, deoarece împăratul Wilhelm trece în fiecare an prin Veneția ducându-se la Corfu și în fiecare an, regele Victor Emanoil îi iese în cale, și-l salută, așa cum se cade unui oaspe și aliat.

De data asta însă, pe această întvedere se fac o mulțime de comentarii, dată fiind situația creată în Europa prin războiul italo-turc, și în Italia mai ales se crede că împăratul Wilhelm, în calitate de aliat al Italiei și de amic al Turciei, lucrează, în prezent la încheierea păcii.

Un fapt simptomatice s'a petrecut săptămâna trecută în lagărul italian din Africa, care face să se creadă că pacea ar fi aproape; anume: se dăduseră ordine stricte și foarte precise pentru o avansare. Totul era pregătit, soldați, comandanți, muniții, tunuri, totul era gata pentru o luptă. Natural că nu se știa încă unde va fi această luptă; și în dimineața aceea soldații se sculaseră mai de vreme, stînseseră totul, își încercaseră puștile și baionetele și așteptau în tensiunea nervoasă ce o dă o situație similară.

Dar după câteva ore de așteptare, a venit un contra ordin: nu se mai pleacă.

Faptul acesta, pentru cine crede în a apropiată încheiere a păcii, constituie o probă că pacea este aproape.

A doua zi însă, după cele petrecute în Africa, Ducele Abruzzilor, care era la Turin, a primit un ordin să se prezinte la postul său, la Taranto.

Ducele abruzzilor, unchiul regelui Italiei, este comandantul escadrei de torpiloare din marea mediteraneană, și la începutul ostilităților dintre Italia și Turcia, dânsul a fost, care a ordonat cel dintâi foc de tun.

Faptul acesta, întărit de știrile cari au venit în urmă asupra blocului din Marea Roșie, face să se creadă că, dacă acțiunea armatei de uscat este oprită în Africa, acțiunea armatei de apă ia un aer mai energic, poate tocmai cu scop de a grăbi o acțiune pacifică, sau mai bine zis, de a decide mai repede Turcia să se hotărască la pace.

Oricum ar fi, ultimul cuvânt nu poate să vie așa de repede, căci în Turcia actualmente se fac alegeri de deputați, și se înțelege ușor, că un guvern nu poate lua o hotărâre așa de importantă cum este pacea ce se așteaptă, fără aprobarea camerei.

Alegerile în Turcia, probabil, că se vor termina în ziua de 17 aprilie st. n. Deci înainte de de acea dată, nimic nu poate să se decidă.

Și pe când acestea se petrec în afară de Italia, înăuntru s'a pornit o mișcare pentru construirea unei flote aeriene, la fel cu mișcarea din Franța și Germania.

Comitetul aero-clubului italian, a dat ideea unei subscripții naționale și imediat, un italian domiciliat la Paris a și dat 200.000 de franci, un altul din Turin 5000, și în câteva zile din diferitele orașe italiene s'a și strâns o sumă de un jumătate de milion. Regele a dat aprobarea sa deplică și primul-ministru, Giolitti a primit să fie numit președintele acestui comitet.

Din sumele strânse se vor construi areoplane și dirijabile pentru flota aeriană, pe care italienii o numesc așa de poetic flota cerului; iar un mare atelier de construcții mecanice din Roma a și început construirea primului aeroplan al viitoarei flote, care va fi botezat Roma, numele glorioasei cetăți eterne.

I. T. Alian.

Autonomia Irlandei

Un document istoric.

Șeful irlandezilor despre „home-rule-bill”.

II.

Sunt 41 de ani trecuți, de când Isaac Butt, la 1870, a sintetizat în faimosul său proiect de Homerule toate aspirațiunile de autonomie ale poporului irlandez. În articolul nostru de ieri arătam că parlamentul din Dublin are o vechime tot atât de respectabilă ca și camera comunelor. Dacă în urma împrejurărilor vitrige, poporul irlandez a scăpătat, el nu s'a lăsat să fie desființat, ci cu o energie neînfrântă a luptat ca să se ridice. Azi, grație acestei energii de fer, au străbătut în parlamentul englez 101 deputați irlandezi naționaliști. De când s'a lărgit dreptul electoral (1885) nu totdeauna se potrivea lauda Irlandezii cu un număr atât de considerabil de deputați proprii. La 1892 nu erau decât numai 40 de deputați irlandezi în parlamentul englez. Dela data aceea, până la 1900 irlandezii perdură din nou din teren. Aici ne-am întrerupt articolul nostru de ieri. Acum dăm cuvântul valorosului șef irlandez.

Între 1900 și 1906 unitatea Irlandei s'a răsturnat din nou, dar uniuniștii în fruntea cărora sta Iosif Chamberlain, a dat precădere, înaintea chestiunii irlandeze, probleme protecționismului vamal, și mulți liberali se pronunțară, la lozince alegerilor să fie numai: chestiunea protecționismului vamal.

Din nenorocire, când partidul liberal veni din nou la putere cu o majoritate preponderantă, el era atât de legat cu diferitele promisiuni ce a apucat să facă în stânga și în dreapta, în cât proiectul Homerule n'a putut trece în întregime. Încercarea unei compromis n'a izbutit, căci era vorba ca poporul irlandez să aleagă o Cameră a sa, dar care să nu poată exersa decât un control limitat asupra administrațiunii și să n'aibă nici o putere legiferală. Când însă parlamentul din 1906 se decise la pasul îndrăzneț, de a acorda autonomie provinciilor de curând cucerite, poporul Mării Britanice se convinsă de incontestabilul succes al acestor măsuri și anume că principiul Homerule e just și potrivit noilor împrejurări politice de stat.

Apoi pe la finitul parlamentului din 1906, se iscă conflictul cel mare între Camera comunelor și Casa Lorzilor, ce în primăvara anului trecut se termină cu dreptul de veto al Camerei de sus, în sensul ca acest drept de veto se mărginește pur și simplu numai la puterea de a amâna un proiect de lege; dar nu de a-l respinge. La alegerile generale din 1901 se puse pe față alegătorilor din nou problema Homerule-ului împreună cu dreptul de veto al Lorzilor. Aceleași probleme au fost puse alegătorilor încât din decembrie 1910, și de

Dr. Balázs Emil

Institut pentru consultațiuni medicale,
TIMIȘOARA, întru Palatul Merbl.

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen. Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză. Metode electrice de vindecare. Massage electrice. Vindecarea bolilor de beșică prin electricitate.

Consultațiuni pentru operare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m. Celor din provincie cărora se recere îngrijire mai îndelungată, le stă la dispoziție camere confortate anume.

ambele dați s'a trimis în parlament o majoritate de 120 de alegători în favoarea Homerule-ului.

Situația actuală este cea următoare:

E pentru a patra oară că avem în camera comunelor o majoritate pentru principiul autonomiei Irlandei (homerule), și e pentru a treia oară că avem un guvern care s'a obligat să dea principiului de autonomie a Irlandei o ființă de lege. De aceea acum decisiunea stă în mâinile democrației ambelor țări. Dreptul de veto al camerei lorzilor, ce până acum stetea ca o pedecă de neînvins pentru realizarea libertății Irlandei, acum se reduce numai la un drept de amânare pe un timp de doi ani! De aci rezultă, că lupta pentru principiu, posibil ba chiar probabil, va mai dura în parlament și în regatul întreg până la a treia sesiune.

În fața acestor stări de lucruri noi facem apel la sprijinul moral al Europei. Noi susținem, că uniunea între Anglia și Irlanda e condamnată de rezultatele ce le-a dat. Poporul Irlandei, care în 1845 trecea peste opt milioane, azi a ajuns să nu fie decât abia 4 și trei sferturi milioane.

Administrațiunea e enorm de costisitoare. Se încasează peste zece milioane de lire sterline veniri dela un popor care nu trăiește decât din agricultură, iar sarcinile civile trec de suma de două milioane de lire sterline.

Administrațiunea, indiferentă, dacă e sub guvernul liberalilor ori al conservatorilor nu stă în contact organic cu poporul. Educațiunea națională, ce este o chestiune fundamentală, e lăsată în voia întâmplării. Cu un cuvânt: guvernarea Irlandei e foarte costisitoare și nu aduce nici un folos real. Poporul descrește mereu. Dacă pe alocurea și în puține casuri se poate constata o bună stare economică, aceasta e a mulțumii reformei de agricultură, ce și ea nu s'a putut obține de cât cu niște eforturi aproape revoluționare.

Parlamentul englez, care este până dincolo copleșit cu afaceri britanice și ale coloniilor, n'are timp să se ocupe cu problemele Irlandei, și chiar de ar dispune de timp, n'are pricepere destulă spre a înțelege interesele vitale pentru un guvern local.

În fine — și noi considerând aceasta ca un punct esențial — sentimentul național ireductibil exige egala libertate legislativă: ce s'a acordat fără nici o dificultate, unor țări ca Australia și Noua-Zelandă, a căror istorie abia acum începe pe când Dublinul era de mult una din cele mai vechi cetăți ale Europei și sediul unei Legislative bogate în nume celebre.

După credința noastră, nu numai Marea Britanie, ci și restul Europei ar trebui să se simtă mai bine și mai puternică prin această schimbare a situațiunii, care numai ea singură poate să aducă rasa irlandeză la deplina ei dezvoltare a strălucitelor ei calități istorice.

John Redmond.

Guvern nou

București, 29 martie 1912.

Vacanțele Paștelor se isprăvesc aci cu un însemnat eveniment politic. Ele ne-au adus o schimbare de guvern. Acest eveniment nu a surprins pe nimeni. Toată lumea, care este în curent cu situația politică dela noi își dădea seamă, că lucrurile ajunseseră la un impas, din care nu puteau eși fără o mișcare a elementelor din fruntea guvernului.

Ceace era de prevăzut s'a întâmplat.

Astăzi ziarele publică știrea demisiunii dlui Petre Carp președinte al consiliului și ministru de finanțe; și a dlor Al. Marghiloman, ministru de interne; N. Filipescu ministru de război și B. Delavrancea, ministru de lucrări publice.

Iată lista noului guvern așa cum e publicată în ziare.

Președinția Consiliului și Ministerul de Externe: d. Titu Maiorescu.

Ministerul de Interne: d. C. C. Arion.

Ministerul de Instrucție și Culte: d. D. Greceanu.

Ministerul de război: d. Culcer sau d. Argetoianu.

Ministerul de lucrări publice: d. E. Pangrați.

Ceilalți ministrii adecă d-nii: I. Lahovary, la domenii; I. Nenițescu, la Industrie; M. Cantacuzino, la Justiție și-au păstrat portofoliile.

În forma aceasta, cum vedem actualul guvern nu este decât o continuare a celui vechi. Aceasta înseamnă că direcția politică generală urmată până acuma nu va suferi nici o schimbare.

La putere rămâne tot partidul conservator de până acuma. Semnificația actualiei schimbări nu poate fi decât aceea că noul guvern are numai misiunea de a găsi un modus vivendi în chestiunile speciale pe tema cărora s'a pornit violenta campanie a opoziției.

Între aceste chestiuni în prima linie este aceea a tramvaelor comunale, pe care a agitat-o trecutul guvern încercându-se apoi a o rezolvi pe cale legislativă. În contra acestei procedări, îndârjită și din alte motive, s'a ridicat cu înverșunare opoziția.

Paralel cu acțiunea opoziției însă chestiunea tramvaelor a fost adusă și în fața justiției, care a găsit procedura guvernului neîntemeiată.

Ajunse lucrurile aci, actualului guvern mai ales în fața campaniei partidelor de opoziție care devine din ce în ce mai hotărâtă. A trebuit să se retragă ori să lase locul unei noi formațiuni.

A fost aleasă ultima cale. Prin aceasta partidul conservator a voit să arate, că fine să respecte hotărârile justiției, chiar când nu se potrivește cu vederile lui.

Este aceasta o dovadă, că partidele din România au ajuns la deplinul respect al puterilor constituite în stat și că știu să puie respectarea lor mai presus de cât ambițiile personale.

Sub raportul acesta ca și sub multe alte raporturi „patrioții” noștri au mult de învățat de acolo.

Reuși-va noul guvern să aducă pacea necesară în viața politică?

Putea-va prelungi rămânerea pe mai mult timp a regimului conservator la putere și a păstra raporturi normale cu opoziția?

Sunt chestiuni la care desfășurarea evenimentelor ne va da un răspuns nu tocmai întârziat.

Cor.

Mobilizarea greșită a capitalului

Scrisoare de pe Valea Cărașului.

Impresiunile adunate în unele ținuturi, dar mai cu seamă în Bănat, mă fac a crede, că și la noi s'a ivit o mișcare capitalistă, care nu va duce la bun rezultat. Băncile noastre și alte instituțiuni financiare ar trebui să aibă și alte datorințe, nu numai a aduna sume de bani dela candidații de acționari, cari să pot lipsi de avutul lor pentru un timp mai scurt, ori mai lung, sub raportul grupării capitalului cărarea pe care s'a pornit și a-nume: Societățile pe acții e bună.

Societățile pe acții sunt mult superioare întreprinderilor private. Societățile își asigură capitalul — după cum am zis — dela toți aceia, cari se pot lipsi momentan sau pentru un timp îndelungat de capitalele indisponibile la caz că măresc terenul de activitate, urcă capitalul societății. Îndată ce societatea pe acții lucrează cu deficit, îi stă la dispoziție, conform statutelor, să nu mai împartă dividende, să atace fondul de rezervă, ori își ia refugiu la un credit pe care îl exoperează mai ușor; primind în direcțiunea sa o capacitate financiară a băncii creditoare. Toate acestea sunt eschise la un întreprinzător privat.

Dar în ce priveste rezultatele la care ar trebui să țină o bancă, acestea nu sunt totdeauna laudabile. Astăzi băncile formează sâmburele întregii dezvoltări economice și fiindcă au forma cea mai modernă, sunt fundamentul întregului edificiu de rezistență în lupta noastră economică și socială. Tot supraplusul productului muncii românești este depus în acțiunile institutelor noastre și menirea acestui supraplus, ar fi să circuleze dela producător, la consumator să fie cât mai bine și mai drept satisfăcute. Banul ce trece prin ghișeu d. casar dela cutare institut, nu este procentul repartiziției ce să află în valoarea acțiunilor, în mod egal, ci e chinul și sudoarea, țărânului, care nu mai scapă de întăbulări hipotecare, cambii cu doi sau trei giranți.

Mobilizarea capitalului se face azi mai mult ca să ne înglodăm țărânimea în datorii și să satisfăcem unor ambiții personale. Să vedem numai.

Pe Valea-Cărașului în Bănat, într-o comună cu peste 2000 locuitori români, acum câțiva ani s'a înființat o bancă cu foarte multe acții subscrise de plugari. A dus-o banca foarte bine; a făcut progres ajutând țărânii, susținând firme comerciale, făcând întreprinderi de comerț.

Au muncit bieții țărani umăr la umăr cu domni, ca să scape ținutul din ghiarele cămătări-

lor străini. Dar ce folos! Întreprinderile cele multe îi seacă puterile. Ajutor dela nimeni.

Într-o bună zi ce vedem; în același sat își deschid filiale două bănci ovreiești cu capitale puternice, și tot atunci își începe activitatea și filiala unei bănci românești cu peste jum. milion coroane capital. La câteva zile mai târziu o bancă românească din Lugoj își trimite camenii săi și cale de 3 kilometri și jum., în sătulețul vecin atârână de pereții unei case numele firmei-mame. O nouă bancă românească!

Jur-împrejur în sate și orașele bănci, filiale, expozituri cu duimul. Astfel am ajuns, că azi să avem în 8 localități 16 institute între cari 5 străine. Și ce lucrează aceste institute?... se mulțumesc a duce o viață comoadă și a-și îndeplini ca o mașină, cu tact și comoditate misiunea lor obișnuită de a primi bani în depozit, a da bani împrumut, a servi interesele acționarilor și a aduna rezerva și nici baremi prin gând nu le trece, sau poate nu voiesc să știe, că în marea aceasta de străini, în care ne aflăm, ele au cea mai grea, dar totodată și cea mai frumoasă și mai înaltă misiune, de a fi conducătorul, povățuitorul și îndreptătorul fireac al poporului, părintele adevărat și bun al economiei române...“)

Eu din parte-mi nu voiesc să adaug nimic la cele citate; căci s'ar crede că doresc ventilarea unor chestii personale. Nu! Am voit să arăt cum adeseori mobilizăm capitalul băncilor noastre în detrimentul păturii de jos, fără a ne da seama, că astfel urmând în loc să desrobim pe cei legați de glie, — îi silim să ia drumul spre America.

R. S. Molin.

Glume

Ei se adoră, dar se ceartă la fiecare ceas.

Ea. Ei bine, iată, eu cedez. Mărturisesc că-mi am scăderile mele.

El. cu bucurie — Oh! da!

Ea. indignată. — Care?

*

Soacra lui Tândală cade grav bolnavă.

— Ei bine doctore, — face Tândală către medicul care o îngrijește, — ce crezi despre starea ei?

— Hei! eu am prea puțină speranță...

Tândală, neliniștit:

— Pentru ea ori pentru mine?

Ședința camerei comunelor

Homerule-bill-ul

Londra, 11 Aprilie

Eri primul ministru al Angliei, Asquith a înaintat în Camera comunelor proiectul de lege despre autonomia Irlandei, proiect care cuprinde în sine aspirațiile de veacuri ale poporului irlandez, — billul home-rule.

La intrarea lor în sală, ministrul președinte Asquith, șeful conservator Lawt Bonar, Carson conducătorul unioniștilor, Redmond conducătorul partidului naționalist irlandez, au fost viu aclamați de partidele lor.

Cu ocazia depunerii proiectului de lege ministrul președinte Asquith a rugat întreg parlamentul să se gândească dacă dela 1893 și până azi nu s'a mai ameliorat situația pentru home-rule. Pretențiunile irlandezilor referitoare la home-rule au supraviețuit toate schimbările politice dela 1893 încoace. „Nici când nu am pierdut din vedere, — zice oratorul — toate obiecțiunile ce au sosit pentru home-rule, dar nici pe acelea, cari sau pronunțat în contra. Toate obiecțiunile au fost luate în considerare la facerea acestui proiect și chiar de aceea guvernul englez nu a putut ține așa mult seama de pretențiunile unei minorități dispărute care a fost contra acestui proiect. Autonomia Irlandei va fi primul pas pentru scutirea parlamentului imperial de chestiile locale din diferitele părți ale regatului unit. Parlamentul irlandez va fi compus din Camera deputaților și senat însă fără izbirea demnității parlamentului central. Camera deputaților va desbata numai afacerile interne ale Irlandei“.

În fruntea ministeriului va fi numit din partea regelui, un lord (Lloyd Lieutenant) care va fi investit cu dreptul de veto. În caz de divergență de păreri între Camera deputaților și senat, ambele se vor întruni în una singură, ținând ședințe comune și având dreptul să voteze în comun.

*) Vezi Căl. portativ al func. de bancă 1910.

Sferei de competențe a parlamentului irlandez aparține și reducerea dăreii imperiale, ba chiar instaurarea ei. Referitor la chestiile financiare a declarat ministrul președinte, că în timpul de față bugetul administrației irlandeze să încheie cu un deficit de un milion și jumătate fonturi sterline. Proiectul intenționează dispariția deficitului. Până când însă administrația lucrează cu deficit darea trebuie plătită erariului imperial.

Proiectul de lege despre autonomia Irlandei mai cuprinde încă un punct foarte însemnat referitor la religii, punct care zădărnicește desbaterea în parlamentul irlandez a unor legi, prin cari în Irlanda s'ar aduce, recunoaște sau forma religii noi. Dispozițiunea aceasta oprește viitorul parlament irlandez de a putea da drept legal vreunei ordinațiuni bula sau enciclice papale.

Ministrul președinte Asquit și-a terminat vorbirea respingând cu toată energia presupunerea că dansul numai sub presiunea naționaliștilor irlandezi a depus acest proiect.

După vorbirea mai bine de două ore a ministrului președinte Asquit s'a ridicat Carson șeful opoziției, și a declarat de ridicol și fantastic întreg proiectul și că viitorul parlament irlandez va fi cuibul tuturor scandalurilor politice.

INFORMAȚIUNI

Arad, 12 Aprilie n. 1912.

Pentru fondul ziariștilor!

Am anunțat că, la dorința inițiatorului „fundatiunii pentru ajutorarea ziariștilor”, a d-lui dr. Ioan Mihu, se va ține — cu ocazia sinoadelor noastre gr.-or. — câte o conferință în cele trei centre bisericesti (Sibiu, Arad și Caransebeș), în beneficiul numitei fundatiuni. Conferențieri au fost desemnați domnii dr. Valeriu Branice (Caransebeș), dr. Ioan Lupăș (Sibiu) și Ioan Lăpădatu (Arad).

D-nul Ioan Lăpădatu va vorbi în Arad marți, în 16 c. despre „Preocupările sociale ale timpului nostru”. După de această conferință în cercurile aradane se manifestă el mai viu interes și nu ne îndoiim că ea va avea și frumoase rezultate pentru mașterul fond al gazetărilor români.

Dela Reuniunea doamnelor române din Arad. Pentru îmbogățirea colecției de obiecte a Loteriei Reuniunii au mai donat următoarele d-ne și dșoare:

1. Colecția d-nei Aurelia Bejan n. Adamovici Sănnicolaul-mare: Aurelia Bejan o perină de rofa brodată, Ana Sax, o tabletă brodată, Emilia Marian, o față de masă cusută cu motive românești, Emilia Marian, 1 ștergar, Rozalia Putin, 2 ștergare la olaltă 7 obiecte. 2. Maria dr. Botiș două ulcioare pictate, 3 tablete, 1 ștergar, 5 exemplare din volumul „Scrisori către eleve”, 5 exemplare din vol. „Doina”, laolaltă 16 obiecte. 3. Sofia Ittu, 2 vase de flori, 2 ținătoare de cenușă, 2 tate de lemn laolaltă 6 obiecte. 4. Dșoara Livia Muntean Lipova, 3 tablete croșetate, o periniță de ace, o ținătoare de chei, laolaltă 5 obiecte. Total 34 de obiecte.

Mulțumind doamnelor pentru frumoasele obiecte donate Reuniunii aduce la cunoștința publicului, că lăterea se va trage negreșit la data de 12 Iunie și deci să se grăbească a-și procura bilete.

Totodată aducem la cunoștință, că numărul membrilor Reuniunii s'a sporit anul acesta cu următoarele d-ne:

Membre pe viață cu taxa de 40 cor. D-na Elena Goldiș, Arad, d-na Maria Pacu, Arad, d-na Hortensia dr. Veliciu, d-na Olimpia dr. Cioban, Lipova.

Membre ordinare cu taxă anuală de 4 cor.: D-na Lucia dr. Stoeneșcu, Arad, d-na Viora Savu, Arad, dșoara N. Lepa, Arad, dșoara Livia Muntean, Lipova, vād, Aurelia Bejan, Sănnicolaul-mic.

Membri ajutători cu taxă de 4 cor.: D-nul Romul Cioflec, și dl Mihail Ittu, Arad.

Fidantare în casa Habsburg. Acum se știe de ce a ținut atât de mult Majestatea Sa a se duce, fără consideraro la asprimea temperaturii după mai multe zile cu tempestăți și orcanе, ca să petreacă sărbătorile la Wallsee; cum s'a scris deja. — Duminecă, la Paști, a avut loc aci, în castelul fiecei sale, arhiducesei Maria Valeria și arhiducelui Francisc Salvator, fidantarea arhiducesei Elisabeta Francisca, — cea mai iubită nepoată a monarhului, cu contele Gheorghe Iuliu Waldburg locotenent în regimentul 2 de dragoni și instructor al fraților mai mici ai miresei, Majestatea Sa a voit să fie cu orice preț prezent la acest act.

Arhiducesa Elisabeta, numită în familie Ella, este fiica întâi născută a arhiducelui Francisc Ferdinand și arhiducesei Maria Valeria. La 12 ianuarie a împlinit 20 de ani și e cunoscută pentru seriozitatea care caracterizează farmecul ființei sale, și care potentează asemănarea tinerei arhiducese cu mult regretată împărăteasă și regină Elisaveta, al cărei nume îl poartă.

Arhiducesa Elisaveta este a treia dintre nepoatele Majestății Sale care nu i-au căsătorit cu bărbați descendenți din familii suverane: în 1893

arhiducesa Elisaveta fiica arhiducesei Gisela de Bavaria se mărită după *Baronul de Seefrid*, ridicat apoi la rangul de conte; în 1902 a doua arhiducesă Elisaveta, fiica arhiducelui Rudolf se cunună cu principele Otto de Windisch Graetz.

Contele Gheorghe Iuliu de Waldburg-Zeil-Lustenau-Hohenems o originar din o străveche familie catolică din Austria, care poate fi redusă până la anul 1100. Familia nu are bunuri mari. Un unchiu al mirelui e preot și profesor la liceul din Feldkirch unde se face educațiunea arhiducilor Franz și Hubert, frații mai mari ai miresei. Aci s'au văzut întâi cei doi tineri acum doi ani; arhiducesa Elisaveta a făcut împreună cu părinții o vizită fraților săi la Feldkirch, i-s'a întâmpnat ca locotenentul Waldburg să fie și el acolo la unchiul său amintit. Cunoștința s'a accentuat la Ischl; apoi contele Waldburg a fost luat în casa arhiducelui Francisc Salvator ca instructor, a câștigat simpatia și inima frumoasei arhiducese. Alianța este deci din cele de dragoste adevărată, fără considerații politice ori dinastice.

Arhiducesa Elisaveta va păstra și după căsătorie titlul „Alteță imperială și regală” ce îi compete prin naștere; copii ei însă vor purta numai rangul de conte, contesă. Prin uniunea aceasta dânsa ese din șirul membrilor familiei imperiale în înțeles mai strâns, dar continuă a face parte din casa domnitoare în sens mai extins.

Rectificare. În nrul de ieri al ziarului nostru în art. „*Internatul universitar din Budapesta*” pag. 4 col. 3-a paragraful al 3-a să se citească:

„...Să-și aibe *corelativul*” în loc de: „...să-și aibe *colectivul*”.

Tinerimea seminariaală dela institutul ped.-teologic din Arad, invită la ședința festivă, ce o va aranja Duminecă în 1/14 aprilie, a. c. (Dumineca Tomii), la orele 5 p. m., în sala festivă a seminarului, cu următorul program:

1. „Christos a înviat”... cor. bărbătesc.
2. „Crestinismul la Români”, dizertație de *Nicolae Ilișiu*, stud. teolog curs III.
3. „Bordeiaș”... cor bărbătesc de *L. Nicorescu*.
4. „Doina”, poezie de G. Coșbuc, decl. de *I. Selăjan*, ped. c. III.
5. a) „Bobocele și inele”) coruri bărb. de *I. Vidu*.
b) „Coasa”.)
6. „Oltul”, poezie de O. Goga, decl. de *I. Cioflan*, stud. teol. c. I.
7. „Rotunjoare foi de plop”... cor bărb. de *I. C. Bohaciu*.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMÂN)

Trad. de Senior

(70)

— Urmare —

Acelea cari aparținuseră doamnei Karobocika aveau aproape toate porecle. Lista lui Plușkin se deseebia prin extrema cumpătate a scrisului. Lista lui Sabakevici bătea la ochi prin bogăția detaliilor de tot felul; nici una din calitățile țaranului nu era uitată; despre unul se zise: „Bun măsar;” la numele unuia altul era adăogat: „Foarte inteligent, un boi”. Se spunea și căre era tata și mama individului, și care era conduita lor. Numai doară, despre un oarecare Fedotof, era scris: „din tată necunoscut, s'a născut din servitoarea Capitoluia; e de un caracter ales și nu e hoț”. Toate aceste detalii dedeau afacerii un aer de actualitate încontestabilă; ai fi zis, că era vorba de servi vii în toată legea și nu de suflete de mucava.

Făcând revizia acestor nume, Cicikof se simți stăpân în toată regula și, vorbind către sine ca și cum li-ar vorbi lor, el zise oftând: „Ho! ho! cum lui stăți aici în regulă! Ei da, să vedem, ce nu s'ă făcut voi în viață”, și ochii lui se opriră fără

să vrea la un nume, acela al faimosului Petro Savelief *Neouajai Koryto*, *) care aparținuse d-nei Korobocika. El nu se putu răbda să mai zică odată: „Uf! ce nume fără sfârșit! Îmi ia un rând întreg! Nu erai, băiete, un meseriaș, sau numai un mujik, și cum ai murit? La crăsmă, hai? ori te-a călcat vre-o căruță în mijlocul drumului?”

Korobka Stepan, curelar, om de o cumpătare exemplară..., *ha! ha! iată Stepan Probka***), iată-l! un colos bun ca să servească în garda regală. Asta-i gălgănușul acela care, cu toporul la brâu și cu cismele pe umeri, a cutreerat toate guvernămintele noastre hrănindu-se cu o fărîmă de pâine și pește sărat, și, când se împlinea vremea aducea regulat acasă sutișoara lui de țelkovi***) E de crezut, că în afară de asta el păstra, cusut în vre-o cute a pantalonilor, sau în vre-o spărtură din carâmbii cismelor, vre-o rublă lăsată acolo ca rezervă.

„Spune-mi, voinice, cum ai sfârșit tu, vei fi luat să repari vre-un turn înalt ca să câștigi plată îndoită; piciorul ți-a alunecat... și zdup!!! și un altul care îți urmase, un unchiu Mikkei oare-care, văzându-ți căzătura, se va fi scărpinat în ceafă și va fi zis: „Bre, Vania, te ai ars frățioare”. Și el însuș numai decât, legându-se bine cu o funie pe-

*) *Karyto*, troacă. *Neouajai Karyto*: Nu te uită la troacă.

**) *Probka*, cep.

**) *Țelkor*, ban a cărui valoare este ca de vre-o 4 coroane; astăzi e rubla de argint, unitatea monetară.

ste mijloc va fi scuipat și se va fi cățacat în locul tău:

„Maxim Teliatnikof, cismar! cismar! beat ca un cismar, cum e vorba. Te cunosc, haide, porumbelule: am să-ți spun toată povestea ta în câteva cuvinte. Ascultă: tu ai fost în ucenicie la un german, care vă lovea cu piciorul pentru neglijentele și patima voastră de a bate străzile: tu erai favoritul lui, și, în convorbirile pe cari le aveai cu un camarad, germanul nu putea să se laude în deajuns cu tine. După ce ți-ai isprăvit ucenicia ți-ai zis: bun, acum a îmi voi deschide prăvălie și în multe lucruri nu voi imita pe germanul acesta pedant și mă voi îmbogăți repede”.

„Și iată că dând o bună arendă boierului, ai deschis prăvălie dupăce ai cules un mare număr de comenzi. Ți-ai provocat, știe Dumnezeu de unde, piele detestabilă, și ai câștigat în adevăr îndoit decât germanul la fiecare pereche de cisme; dar toate după 15 zile, erau rupte în zece locuri, și apucăturile tale ți-au câștigat blesteme. Apoi nici o comandă; ți-au părăsit prăvălia; ai mers să-ți beai necazul și se bolborosești cu un glas de bețiv ai o eroare, că rusul nu mai găsește cu ce să trăiască în țara lui că germanii ai acaparat totul.

„Ei bine! Ce mi-e acum și cu țaranul acesta? Cam? *Lisaveta Varobei*? O femeie? De unde îmi pică și asta aici? Pungașul acela de Sabakevici mi-a jucat festa asta!”

Cicikof avea dreptate; era în adevăr o femeie care fu strecurată în listă cu o dibăcie de

8. „Țiganul la stână”, poezie de T. Speranța, decl. de A. Roman, ped. c. III.
9. „Reîntoarcerea acasă”... cor bărb. de I. Murașianu.

Societatea academică „România Jună” din Viena va aranja o *șezătoare literară-artistică*, azi Sâmbătă, 13 l. c. ora 8 seara în sala albă a otelului Riedhof (VIII., Schlösselgasse 14) cu următorul program: Cuvânt de deschidere — d. D. Marmeliuc; „Pe-al nostru steag” — corul societății; Dezbateri despre trimiterea unei delegațiuni din partea coloniei și „României Jună” la desvâlirea statuiei lui Cuza-Vodă din Iași; 2 cântări în cvartet; Profesorul A. C. Cuza (conferință) — d. Vasilie Marcu; Cânteece — dl Ionel Crișan; 2 cântări în cvartet; Cânteece — dl Ionel Rădulescu. După șezătoare va urma dans. D. Marmeliuc, președinte. Nicolae Sc. Ștefan, secretar de externe.

Reuniunea rom. gr.-cat. de cântări „Lira” din Lugos aranjează sub conducerea d-lui Ioan I. Ienea Duminecă la 14/1 Aprilie 1912 (Duminecă Tomii) în pavilionul otelului „Concordia” *Concert* împreună cu dans cu următorul program: D. G. Kiriac: „Anzi, Doamne, glasul meu”; F. A. Gevaert: „Păstorita”; H. Bianchi: „Retour victorien”; I. Mureșan: „Aria meșterului Manole”, din opera „Mănăstirea Argeșului”; Gh. Cucu: „Foae verde cimbrisor”, satiră populară a) F. Liszt: „Le Rossignol”; b) Rob. Schumann: „Novellette”. H-moll; A. Popoviciu: „Dorul Ardealului”; I. Mureșan: Imnul „Astre”.

Convocare. P. T. membri ai despărțământului Oravița al „Reuniunii învățătorilor români dela școalele confesionale ortodoxe din dieceza Caransebeșului”, precum și toți cari se interesează de cauza învățământului, sunt invitați a lua parte la adunarea ce se va ține Sâmbătă în 7/20 April 1912 la 2 ore în sala școlii conf. ort. rom. din Forotie. Program: „Prelegere practică din limba maghiară”, de inv. Pavel Frenti. „Cometii”, prelegere practică din Geografie de inv. Ioan Dabici. Deschiderea adunării. Constatarea membrilor prezenți. „Cantinelile școlare”, dizertație de inv. Gheorghe Lipovan. „Primul an de școală”, dizertație de inv. Ion Ștefan. Raportul bibliotecarului și casierului. Propuneri. Recenziune asupra prelegerilor și dizertațiilor. Încheierea adunării. Oravița, la 5 April n. 1912. Alexe Jianu, președinte. Simeon Veveriță, secretar.

Din Rodna-veche ni-se trimite o scrisoare în care se zugrăvește în culori triste situația noastră față de năvala influențelor culturale, economice și sociale străine. Nu de mult s'a înființat pentru funcționari o școală de stat, făcând cu ajutorul tuturor organelor statului aproape imposibilă viața singurei școli primare pe care o apără singur preotul. Îndeosebi intelectualii noștri, destul de mulți la număr, în marea lor majoritate se desinteresează cu totul de biserică și școala românească. O singură reuniune de citire și cântări mai are Rodna-veche — și chiar și asta există abia cu nu-

mele. Banca „Fortuna” înfloritoare odată, acum tânjește, iar alături înflorește banca maghiară.

Ca o încoronare a virtuților lor naționale unii dintre intelectualii noștri din Rodna-veche fac parte din casina maghiară.

Numele acestora nu ni-se dau. Noi însă îl cerem cu toată stăruința.

O mare nenorocire la un concert. Se anunță din Paris: O mare nenorocire s'a întâmplat la Hon-dain, cu ocazia unei concert organizat de Liga patriotică a femeilor franceze în sala unui restaurant. În timpul concertului, la care a asistat un public foarte numeros, a explodat o lampă, iar petrolul arzând s'a revărsat asupra femeilor din apropiere, ale căror haine au luat foc. O mare panică s'a produs atunci în sală. Toată lumea s'a îngrămădit spre iese. Câteva femei și copii au fost călești în picioare.

20 răniți au fost transportați la spital, dintre cari 7 au început din viață.

Ce face reclama. Original exploatează un farmacist croat popularitatea imensă de care se bucură d. R. W. Seton-Watson în Croația. În numărul de Paști al unui ziar din Agram o pagină poartă, tipărit cu litere lungi, titlul: „Cum a ajuns Scotus Viator în Croația” și publică următoarele „mărturisiri”: Scotus Viator a făcut o călătorie în India; aceasta l-a oboșit foarte, încât și-a avut un reumatism în urma strapătelor; boala a devenit tot mai gravă, până când un medic i-a recomandat un remediu de efect uimitor: era un flid preparat de farmacistul X. din Y. în Croația. Răsfănat, Scotus Viator a grăbit din India de-a dreptul în Croația pentru a cunoaște această țară miraculoasă al cărei product i-a redat sănătatea.

Locuitorii Chinei. În veacul al XVIII-lea când s'au făcut în statele europene cele dintâi numărări regulate de populație, numărul chinezilor a fost calculat la 190 milioane, iar la începutul veacului al XIX-lea la 360 milioane. În veacul al XIX-lea s'au efectuat mai multe numărări, cari arată că o creștere când o scădere a populației. Așa spre pildă au fost numărați în anul 1842; 413 milioane chinezi, iar la 1855: 377 milioane. În 1905 se taxează numărul chinezilor la 270 mil. În anul 1911 la 329 mil., iar socoteala curții împărătești din Peking la 433 mil. Autoritățile chineze, după cum se vede nădau un număr mai mare decât rapoartele străine. Aceasta provine de acolo: că cea dintâi datorită a patriotismului chinez este de a arăta numărul populației cât se poate de mare!

În datele amintite nu se cuprind și locuitorii orașului Peking, care după o lege veche chineză nu formează parte întregitoare din împărăția chineză, ci este cu totul de sine stătător. Numărul locuitorilor orașului Peking întreacă milionul.

Se poate? Ni-se scrie din Feldru (Valea Someșului), că la petrecerea dată a doua zi de Paști în localul școlii și în folosul ei de părintel Ștefanuț, învățătorii, afară de d. Gavrilă Scridon

nu numai că n'au voit să ia parte la petrecere, ci din dușmănie față de preot, au pornit boicot împotriva serbării, iar un om de al d-lor ar fi făcut chiar un început de scandal în sală...

Concert în Alba-Iulia. Ni-se scriu următoarele: Mulțumită vredniciei și priceperii d-lui învățător Mihail Hurducaciu, luni a doua zi de Paști, corul mănăstirii organizat de d-sa a dat un foarte frumos concert în Reduta orășenească.

Producțiunea teatrală a fost și ea cât se poate de reușită. S'au distins d. V. Crețian și domnișoara Rozalia Man în piesa „Așa a fost să fie”.

Nu pot să las neamintită rătăcirea unui preot, care a ținut cu acest prilej să pună anumite piedeci petrecerii, făcând confesionalism.

Numele însă îl trec în tăcere deocamdată.

Teatrul Apollo. Azi, sâmbătă, teatrul Apollo va prezenta următorul program foarte atractiv:

1. Peste Niagara într'un butoi (fenomenal).
2. O pârdeche de ghetă noi (comedie). — *Învierea din morți* (legendă indică în 3 acte.) I. Deșteptarea în o lume necunoscută. II. Răsbunarea. III. A fost numai un vis. Foarte senzațională și atractivă.
3. Jancsi, virtușul de piano (umoristic).

Prețurile locurilor: Lojă, de persoană 1 cor. Loc rezervat 1 cor. — Locul I, 80 fil. — Locul II, 60 fil. — Locul III, 40 fil. — Locul IV, 20 fil. — Orhestră proprie. — Garderobă.

Începutul reprezentațiilor d. a. dela orele 5 și jum.—11 noaptea.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

Petru Tămașin Bogdăubăza. Mai aveți de solvit 9 cor. în abonament la „Tribuna Poporului”.

Pavel Colariu Oravița. Am primit 7 cor. abonament pe Quart II 1912.

Micu Solomon Cluj. Nu știu nici noi a plecat fără să ne comunice unde.

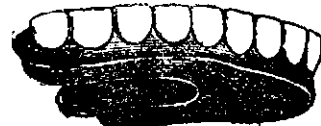
Redactor responsabil: Atanasia Halmăgian.

NAGY JENŐ,

specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ-KOLOZSVÁR

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și cu plătire în rate, pe lângă
garanția de zece ani.



necrezut; în loc de Elisaveta, era scris cu terminație masculină ceva care aducea cu *Elisabet Varobei*, ora că, dacă nu te uita mai de aproape ai putea să crezi că e un nume de bărbat. Cicikof, fără să se oprească pentru un așa lucrul de nimic rase numele fraudulos și trecu înainte.

„Grigorie mergi meru și nu mai ajungi... Ce om să fi fost și tu? N'ai fost oare vre-unul din căruțașii aceia cari își cumpără o căruță cu covil-litir de pânză, care renunță oarecum la căminul lor natal și străbate provinciile din oraș în oraș cu mărfuri străine? Pe drumuri ți-ai dat tu sufletul? ori poate tu însuși, fiind căleat într'un colț al unui șopron, te-ai gândit, te-ai gândit apoi, nici una, nici două, te-ai repezit iacă de-a dreptul la cărcimă, apoi de acolo în stufig, și... asta-i treaba corbilor. Ciudați oameni și rău poporul acesta rusesc, oameni cari nu pot să se hotărască să moară de o moarte frumoasă!

Și voi, hei, porumbeii mei! reluă el plimbându-și ochii pe foaia în care erau trecute suflitele fugare ale lui Pușkin; voi cari sunteți încă din numărul celor vii, voi ce ziceți?

Voi nu prețuiți mai mult decât cei morți; dar unde vă duc pașii vostri repezi? Vă simțiați voi rău la Pușkin, ori numai din gust și înclinațiune rătăciți prin păduri și jefuiți pe călători?

Putreziți în închisori, ori v'ați dat alți stăpâni căroră le lucrați țarina? Eremei Kuriakin, Nikita Volokita, fiul său Antoni Volokita..., numai după numele lor îi găsești vagabonzi curați

Popoi, servitor... știe să citească și să scrie. Poftim, asta nu lucrează cu cuțitul, și, dacă fură lumea, o face în chip nobil, asta-i un om învățat. Dar din lipsă de pașaport, ai fost închis de căpitănu — ispravnik. Tu vii înaintea lui și nu te dai bătut la interogatoriu. Al cui ești! zice edilul întovărășindu-și întrebarea cu un epitet sforăitor. Tu răspunzi scurt: „al cutărui boier”.

— Unde-ți este pasportul. — În mâinile aceluia care mă folosește, târgovețul Pimenof. — Să între Pimenof!... — Tu ești Pimenof? — Eu sunt Pimenof. Ți-a dat el ție permisul? — Nu mi-a dat aici o hârtie; cum ai îndrăsnit să minți, zice ispravnicul cu un bogat adaus de epitete naționale. — Ah! așa e, răspunzi tu verde, nu i l-am prezentat lui fiindcă m'am întors acasă târziu; l-am dat în grija clopotarului Antip Prokhorof. — Hei! aici clopotarul!... Ți-a încredințat el pasportul. — Nu, n'am căpătat dela el nici un fel de pasport. — Încă o minciună, zice magistratul adaugând o seamă de cuvinte alese. Ci unde îți este pasportul? — În adevăr am avut unul; dară, vezi dumniata, l-am putut rătăci ușor pe drum! e chiar probabil.

— Dar mantaua aceia de soldat zice căpitănu cu o apostrofă de un gust foarte ales, de ce ai sterpelit-o?

— Ba de fel, răspunzi tu fără să faci o mișcare; eu în viața mea n'am fost amestecat în istorii de hoții. — Dar acum ți-a ajuns mantaua aceasta în ghiare. — Nu știu; vre-unul o fi adus aici, ce are a face. — Ah! bestia! bestia! zice căpitănu dând din cap...

Fiarele de picioarele tâlharului astuia, și... Ce închisoare! — La porunca d-tale! încântat poți să faci așa! — Răspunzi tu fără șovăire; Că faci mai mult, îți scot dintr'un buzunar adânc tabacherea, și oferi foarte galant câte-o țigară la doi bărbați ocupați, să-i strângă lanțurile; întrebă oamenii aceștia de când au fost reformați, și la ce afacere au fost.

(Va urma).

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

Licitațiune minuendă.

În urma ordinului V. Consistor ort. rom. din Arad Nr. 1429/1912, prin aceasta se publică licitațiune minuendă pentru zidirea de nou a unei biserici în comuna Moroda (Marot, cott. Arad posta Apatelek) pe ziua de 15/28 Aprilie 1912 la 3 ore p. m. în localul școalei gr. or. rom. din loc.

1. Prețul de esclamare 18769 cor. 59 fil.

2. Licitanții au să depună înainte de începerea licitațiunei un vadiu de 5% al prețului de esclamare, în bani gata, sau hârtii de valoare acceptabile.

3. Planul, preliminarul precum și condițiunile de licitațiune se pot vedea la oficiul parohial din loc.

4. Pentru participarea la licitațiune, licitanții nu-și pot forma nici un drept de diurnă sau spese de călătorie.

Comuna bisericască își rezervă dreptul a da în întreprindere lucrările de edificare a bisericii, aceluia reflectant în care va avea mai multă încredere, fără privire la rezultatul licitațiunei.

Moroda, la 28 Martie (10 Aprilie) 1912.

Dimitrie Nica m. p.
preș. com. parohial.

Zaharie Moga m. p.
notarul com. par.

În conțelegere cu: Ioan Georgia m. p. ppresb.

Se caută

un conducător de prăvălie

la societatea de consum. Salar 80 cor. lunar și 1% din învârtire, care pe an e aproape 40.000 cor. Cvarțir și luminat. E de lipsă să fie căsătorit și să depună caucie de cel puțin 2000 cor.

„Societatea de consum“

Felső-Szőcs
(Szolnok Doboka m).

Gustați

Berea **SLEPING-car**
din fabrica „Bragadiru“.

Atragem atențiunea on. public cetitor al ziarului nostru, că cele mai noi buchete și cununi de trandafiri, — plante, flori, precum și totfelul de flori mai ieftin se capătă la

JELINEK FERENCZ
grădinar

Oradea-Mare (Nagyvárad).

Catalog de prețuri gratis și franco.

Sztanity György

întreprinzător pentru zidiri și pardositori
Arad, piața Kelemen nr. 6.

Primește și pregătește totfelul de lucrări de pardosire, construcția drumurilor, canalizări și orice muncă în branșa aceasta oriunde, cu prețurile cele mai ieftine și pe lângă condițiunile cele mai convenabile.

Prospecte gratis!

Nr. 514—1911

a. f. c. s. e. d.

PUBLICARE

pentru esarendare de domeniu și moară

În cancelaria subscrisiei comisii administrative în Naszód la 10 Iulie 1912 după amiazi la 4 ore se va ține licitațiune cu oferte scrise și închise pentru esarendarea pe 12 ani (1913—1925) a următoarelor realități din Csiesókeresztur (comitatul Szolnok-Doboka) proprietatea fondului central de stipendiu din districtul Násáudului și anume:

1. Realitățile cuprinse în cartea funduară a comunei Csiesókeresztur nr. 124 A x nro ordinar 1—3, 6—14, 17—19, 21—51 și anume:

a) loc de casa intravilan, curte și grădină de 9 jughere 1547 orgi pătrate;

b) pământ arător de 140 jugere 875 orgi pătrate cu semănătură de toamnă de 100 mierțe mari de grâu din anul 1912.

c) loc de cosit de 55 jugăre 971 orgi pătrate;

d) locul de vie de 4 jugăre a cărei cultivație s'a sistat;

e) pășune de 187 jugăre 1383 orgi pătrate;

f) pământ neefectiv de 35 jugere 1523 orgi pătrate: case de locuit cu edificii economice;

g) 15 curialști cuprinși în cărțile funduare din Csiesókeresztur nr. 2, 14, 19, 39, 55, 66, 67, 68, 75, 85, 106, 129, 137, 138 și 139 dintre cari 14 sunt datorii a presta cu alimentațiunea proprie pe an fiecare câte 90 zile de lucru cu palma, iar unul 90 de zile cu trăsura, tot asemenea 10 locuitori din Csiesókeresztur, cari stau cu fondul în legătură de contract și prestează 5 câte 90 zile de lucru cu palma, alții mai puțin și îndeplinesc alte lucrări;

h, dreptul de vânat și pescuit.

Prețul de strigare ca arândă anuală e stabilit cu 1000 coroane.

2. Moara de făină cu 5 pietri dimpreună cu realitățile țînătoare de dansa luate în cartea funduară Nr. 124 sub nr. 185, 186, 187 și 188.

Prețul de strigare ca arândă anuală e stabilit cu 2000 coroane.

La ofertele scripturistice închise sunt de a se alătura ca vadiu în bani gata 10% dela prețul de strigare.

Oferentul are să declare în ofertă condițiunile de licitațiune și de contract și se supune aceloră.

Condițiunile de licitațiune și de contract se pot vedea în cancelaria fondurilor în orele oficiale.

Dela comisiunea administratoare de fondurile central școlastice și de stipendiu din districtul Násáudului.

Násáud (Naszód) la 4 Aprilie 1912.

Prezident: **Dr. Demetriu Ciuta**, m. p.

Secretar: **Dr. Nestor Simon**, m. p.

KUGEL KÁROLY

FOTOGRAF

TIMIȘOARA-CETATE (TEMESV-BELV). str. Jenőfőherceg nr. 14.

Pregătește fotografiile cele mai moderne, măriri de fotografii familiare, grupuri și tablouri după orice fotografie veche, cu prețurile cele mai ieftine. Execută cărți poștale cu fotografii, fotografii pe porțelan pentru pietri monumentale, după orice fotografii. Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios.

Roze frumoase

distins cu 2 medalii de aur

Pentru încolțirea sigură și înflorire bogată garantăm până la valoarea prețurilor.



Pachetele și transportul oriunde gratis! — Prospect mare ilustrat cu instrucțiuni probate pentru plantare gratis.

10 bucați trandafiri înalți, de 2 ani, numai noutăți	Cor. 20—
10 bucați trandafiri înalți, dn 2 ani, soiuri mai vechi, de cele mai bune	16—
10 bucați trandafiri — tufe, de 2 ani, numai noutăți	9—
10 bucați trandafiri — tufe, de 2 ani, soiuri mai vechi, de cele mai bune	7—
10 bucați trandafiri alergători, cele mai frumoase soiuri	7—
10 bucați trandafiri, permanent înfloriți, atârnațoare pentru balcoane de așezat în lădițe, ornamente foarte pompoase pentru ferestri dela cor. 5 până	8—
10 bucați chrysanthemum, 10 soiuri, mari	4—
10 bucați garoafe cezare, soi pompos permanent înfloritor dela cor. 5 până	10—
20 bucați garoafe de culoare albă și argintie	5—
10 bucați Cactus Dahila, numai soi nobil	5—

Wilk M. Fr. iun. și soțul

CODLEA, (Feketealom)

Comitatul Brașov (Brassó megye)

Trimitem prospect în limba maghiară și germană gratis.

Dulapuri de gheață sistem

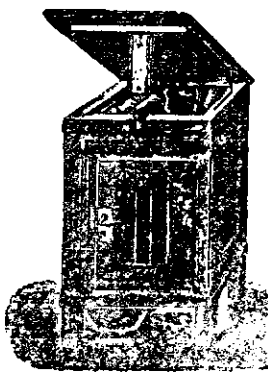
IGNÁCZ HENNEFELD, brevetate

Budapesta VI, strada Gróf Zichy Jenő nr. 5.

(Lângă Váci-körut).

Înăuntru sunt trase cu plăci artistice de piatră cari nu se ruginesc, nu se oxidează și nu se murdăresc, astfel că chiar și din singurul motiv al curățeniei sunt cele mai recomandabile. Toate dulapurile de până acum sunt învelite în tinichea de ține, cari se ruginesc, se oxidează și murdăresc, fiind trebuință de o continuă reparație. La cele sistem Hennefeld este exclusă reparația. Nu an cep pentru scurgerea apei, ci în josul dulapului un mic rezervoriu, unde se strânge apa. Partea unde se pune gheața se poate scoate ușor. Gheața în dulap este la loc uscat prin ceea ce se ajunge la economie de 60% de material.

Catalog ilustrat gratuit și franco.



Catalog ilustrat gratuit și franco.

Folosește Doamnă

„Crema Margit“ a lui Földes
ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit“ o imităază și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.

„Crema-Margit“ e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil, ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

A R A D.



CIASORNICE, GIU-VAERICALE, GRAMA-FOANE și PLĂCI :
cu plățire în rate, pe lângă
garanție de 10 ani.

Cele mai ieftino din întreagă țara la

TÓTH JÓZSEF,

orologier și chirometric

SZEDED, Dugonics-tér 11.

Mulțime de scrisori de recunoștință! Reparații cu
garanție de 5 ani. Trimit catalog românesc gratuit
și francat. Cele mai bune plăci românești de
gramafon.



Cel mai frumos și cel mai ieftin
cadou și suvenir este inelul
cu litere alui Fischer, care se
poartă largi și strânge, cu literă
după plac. — Prețul în bani
gata: inel de argint, aurit 2 cor.
inel de aur 14 carate 5 cor. și

aur cu mărgăritare și pietri turcheș 7-50 cor. cu
brilante 38 cor. Porto și împachetarea 70 fil.

Hotel „Central“ în Arad

Hotel de primul rang, vis-à-vis de casa
comitatului. Stațiune de tramvai și autobus.

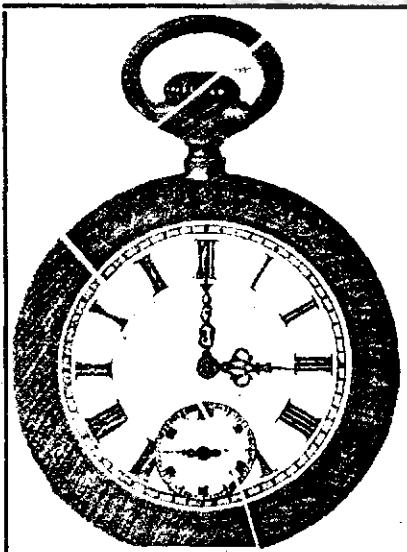
60 odăi moderne pentru oaspeți.

Lumină electrică. Scaldă în casă. Omni-
bus la toate trenurile. Locul de întâlnire al
oaspeților din provincie. Grădină splen-
didă de iarnă. Cafenea. Prețuri moderate.
Bucătărie excelentă. — Cu deosebită stimă:

Augustin Csermák.

Hotelul „Vas“ în Arad.

Recomand on. oaspeți cari vor sosi în Arad
cu prilejul sinodului, hotelul meu, cu două
etaje, cu odăi ieftine; în cafenea se vând beu-
turi bune. — Serviciu culant. Locul de în-
tâlnire al străinilor. Roagă binevoitorul sprijin:

AUGUSTIN RAESKY
HOTELIER.

Cele mai bune **oroloage**
Cele mai solide și **juvaericale**
cele mai moderne
atât pe **bani gata, cât și în**
rate pe lângă **chezășie de 10**
ani cu prețuri ieftine, liferează cea
mai bună prăvălie în aceasta privință
în întreagă Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul
„Românul“ (ad. scriu că au citit anunțul în „Românul“). Corespondențele se fac în
limba maghiară, germană și franceză.

BINETH
IGNACZ

ARAD, Szabadság-tér nr. 15.

Atrag atențiunea on. public
și recomand magazinul meu bogat
asortat cu tot felul de pielării din
patrie și străinătate. Comandele
din provincie se execută prompt și
conștiințios. Pregătesc părți supe-
rioare moderne pentru ghete.

Telefon nr. 828.

Hotelul „Crucea-albă“ Arad.

Aducem la cunoștința on. membri ai sinodului, că
precum în toți anii așa și în anul acesta punem la
dispoziția oaspeților odăi cu prețuri moderate. — Re-
staurantul nostru este locul de întâlnire al domnilor
membri ai sinodului.

Rugând binevoitorul sprijin sunt

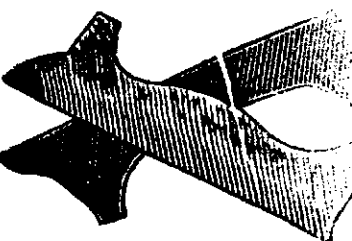
Cu deosebită stimă:

Gustav Braun,

proprietarul hotelului „Crucea
Albă“ Arad.J. Gottstein, fiul,
Nagyszeben, Kleiner Ring 5.

prăvălie de piele și
accesorii pentru in-
dustria de cojocărie,
curelărie și ciobotărie

Mare depozit de diferite piei lucrate în țară și străinătate. —
Specialități de piele. Piele lucioasă și șurțuri de piele. Tălp
Vaché și opinci. Fețe pentru cisme și ghete. Ață pentru ma-
șină și cusut. Sfoară de cusut
albă și colorată. Tort diferit. —
Pâslă, barchet, pânză, tălpi de
pâslă și asbeth, garnitură de gumă
și ciorapi de gumă. Șireturi și
postav de curățit ghetele. Cule
de lemn americane. Calapoade
pentru ghete și cisme. Cremă
și lac și diferite articole.



Cel mai ieftin izvor de cumpărare de haine gata pentru : bărbați, băieți și copii :

Moskovitz Zs.

magazin de haine
ARAD (Palatul teatrului).

Asortiment bogat de haine și pardesii foarte elegante; mare assortiment de pardesie „Saguna” pentru domnii preoți, veste pentru preoți și pantaloni, precum și perlerine negre pentru preoți.

Serviciu culant! Prețuri ieftine!
Telefon pentru oraș și comitat: 534.

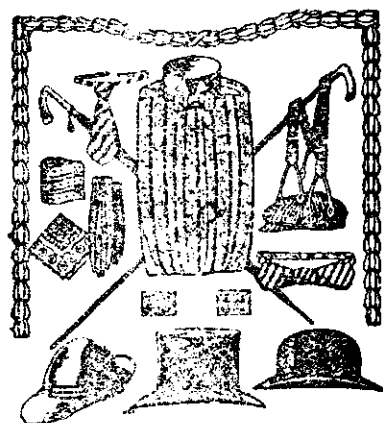
Anunț.

S'a deschis marea prăvălie de modă pentru bărbați și copii

CINTEA și HAU

LUGOJ (Palatul reformat).

Avem onoare a atrage atențiunea on. public asupra prăvăliei noastre nouă și cu totul modernă, înzestrată cu marfa cea mai solidă și fină din patrie și străinătate, și astfel aranjată, încât suntem în plăcuta poziție de a satisface toate cerințele onor. public. În special suntem în plăcuta poziție a recomanda on. public specialitățile de albituri pentru bărbați, și de ghețe pentru bărbați, dame și copii. Rugându-ne de binevoitorul sprijin suntem



Cu stimă:
Cintea și Hau

Atențiune!

Important!

Atențiune!

Atrag atențiunea

d-lor măsari, măestri de zidiri, și arhitecți asupra
Institutului meu de întreprindere,

înființat din nou, în bransa **sticlăriei pentru edificii și portale.**

Institutul meu preia și execută orice fel de comande în bransa aceasta, de la renovările cele mai mici până la cele mai mari lucrări la zidiri; pe lângă prețuri extraordinar de moderate, punctualitate și executare specială.

Rog cereți prospecte de prețuri. La chemare în afaceri de lucrări viu în persoană. Pun mare pond, ca lucrările din provincie să fie punctual executate. Am legături distinse. Deposit mare de totfelul de glajă, (sticlă uiagă), pentru oglinzi și cadre pentru iconi, (rame) din patrie și străinătate : :

Adresa p. telegrame: Fried, ulegar Arad.

Izvorul cel mai ieftin și mai bun de glajă în table pentru glăjieri (sticlărie, ulegari) și măsari cari pun și glajă. Rolete de pânză și trestie trimet pe lângă un preț foarte moderat.

Francisc Fried, Arad

strada Grof Apponyi Albert (Boczkó) nr. 15—16.

În casa dlui arhitect Iosif Steiner.

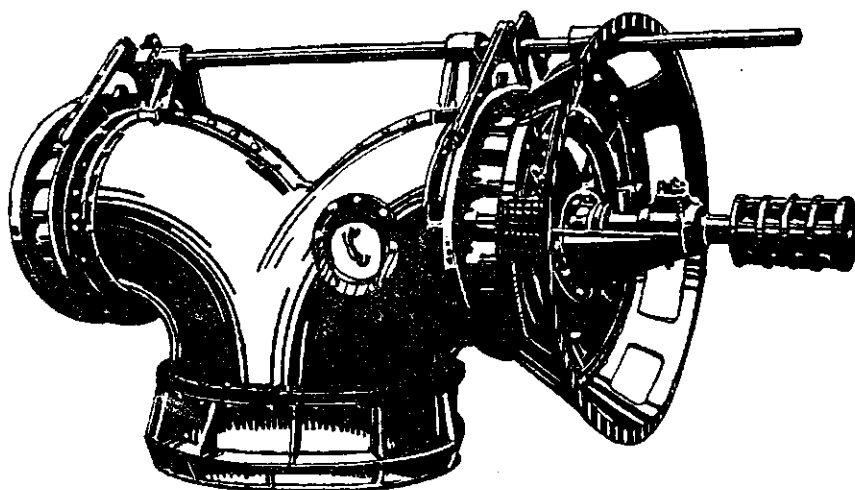
FRAȚI SCHIEL

fabrică de mașini, stabilimente pentru edificare de mori, turnătorie de fer în

BRAȘOV.

Cea mai mare fabrică de mașini din Ardeal.

Efectuează stabilimente de turbine, motoare și locomobile de ulei brut, „Corona”, mori mânate cu motoare și apă, stabilimente electrice, stabilimente de transmisiune, mașini de scărmanat și de tors lână.



FRANCIS-TURBINE

în cea mai bună și aprobată executare și cu efect cel mai mare și avantajos.

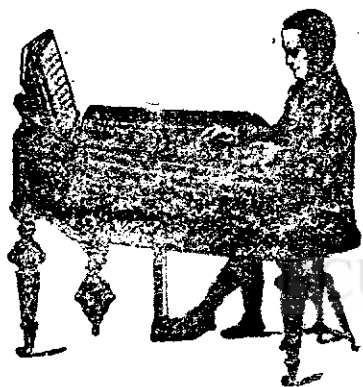
**Proprietarii
de mașini de treerat
cruță bani, timp și lucru
cu folosirea coșului
brevetat „STERN“**

O comisie de specialitate a constatat, că o cantitate de paie de 500 de bugle treerate cu coșurile de până cum, a dat încă 680 kgr. de grâu la a doua îmblătire cu coșul »STERN«.

Cere prospect franco și gratuit dela

Bárdos és Brachfeld,
Budapest, VI., Gyár-utca 5.

TIMBALE!



Timbalele inventate de mine, cele mai moderne, cu organism dublu de oțel, foarte trainice și de o rezonanță deosebită se pot comanda numai dela mine, cu prețurile cele mai moderate, pe lângă garanție de 5 ani.

Mészáros Ferenc

fabricant de cimbale.

Budapest, VII., Bethlen-u. 39.

Prezenturi, la cerere, se trimit gratis. Corespondența întruși se poate să se facă în limba maghiară, germană sau sârbă.



ELSŐ: BORDÓ-GYÁROS ALAPÍTTATOTT 1895.

Pregătește: butoaie, vane

în ori-ce mărime; din lemn de stejar uscat și alb, pe lângă garanță. — Primește ori-ce comandă mare, aranjament compl. pentru pivnițe, cu preț convenabil.

MARE DEP

FURNISORUL CURȚII RE ROMÂNE

WESZELY

PRIMUL FABRICANT DE BUTOAIE,

→ LIPOVA. ←

Dacă stropești cu „FORHIN“



I - ai mai puțină bătaie de cap,

II - a lucru mai puțin,

III - a cheltuială mai puțină!

deoarece »FORHIN«-ul este MICTURA DE BORDÓ adesea îmbunătățită. Se lipește ușor chiar și de frunzele umede. La ori-ce brumă poți se stropești, nelăsând nici un fel de sediment (drojdie). Multime de scrisori de mulțumită și recunoștință. Pregătim invenția drului Aschenbrandt de Rézkénpor și Bordoipor. Cere prospect gratuit și franco dela fabrica

„FORHIN“ BUDAPEST, VI., VACZI-UT 93.

Imprumut ieftin,

fără cheltuieli anticipative, cu procente de 4% și amortizație, pe pământuri, dela 10—65 ani, rămânând procentele acele.

Ofer diferite mașini agricole

fabricatele cele mai bune, construcția cea mai perfectă, precum: mașini de treerat, cu abur, benzin și olei, mașini de semănat și și cosit cu abur, benzin și olei pe lângă prețurile cele mai convenabile cu plăți în rate

Cumpăr, vând și parcelez

moșii, pământuri, fabrici și case. Vând mașini, motoare calitate bună, preț ieftin. Instalez luminare cu acetelin și vând obiectele necesare.

La dorință trimit specialist.

Caut agenți la sate, pe lângă onorar.

Agentura generală comerclală.

Pálmer Mátyás

Timișoara, Strada Jenő-Herceg Nr. 13.



Szántó Jenő,

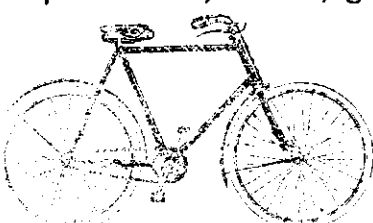
mehanic în Dés.

Recomandă fabricatele cele mai bune de

mașini de cusut,
mașini de scris,
gramamafoane
și biciclete

precum și atelierul său pentru reparații. Ține în depozit biciclete nouă și uzate dela 65—110 fl., precum și diferite piese pentru mașini de cusut, biciclete, gramafoane și

mașini de scris pe lângă prețuri ieftine.



ANUNȚURI

se primesc cu prețuri moderate la administrația ziarului „Românul“.

Decorat cu medalie de aur la expoziția agricolă din Lugoj.

Dicsics B. Ignác,

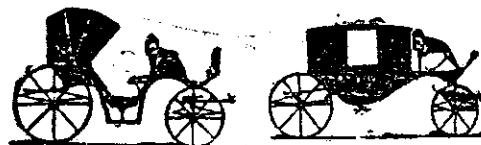
succesorul lui Bálint Dicsics.

Atelier de trăsuri, șele și lustruire.

LUGOJ, strada Niță Popa

lângă biserica gr.-orientală română.

Pregătește totfelul de trăsuri și căruțe, precum și lucrări de dogărie și făurărie. Reparează trăsuri vechi cu prețuri ieftine.



Pentru femei și bărbați

CAPSULELE SÄNID

s'au adeverid ca cel mai sigur remediu fără nici o injecție, contra pleuragiilor subite și cronice. O cutie cu instrucția aplicării (conținând 100 capsule) 6 cor. Unicul remediu sigur contra slăbirei și impotenței funcționale sunt renumitele capsulele întăritoare ale Drului Timkó, sticla costă 10 cor. și se trimite contra ramburs dela

Farmacia „Magyar Király“

Budapesta, V., Marokkói-utca 2, Piața Erzsébet.

Correspondența să se facă în limba română.

Sunt recunoscute de calitate cea mai bună

GHETELE

pentru domni, doamne și copii, pregătite în atelierul propriu al „Asociației călătorilor aradani“, și se pot procura :: cu prețurile cele mai moderate. ::

Director: IUSTIN OLARIU.

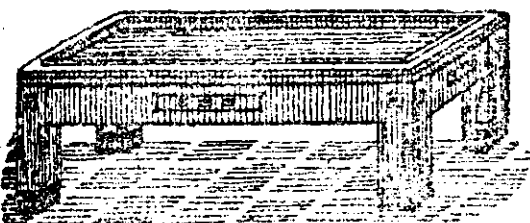
A R A D, Szabadság-tér nr. 14.

(Filiale în PISKI și CERMEIU).

Premiat la expoziție cu medaliile de aur.

H. PÁLLÁN succesor Styászni József

prima fabrică ardeleană de billarde și timplice în
Kolozsvár, Dávid Ferenc-u. 3.



Primește aranjarea completă a cafenelelor.
La cerere trimite instalatorul de biliarde și în
provincie. — Ține mare asortiment de biliarde
noul și vechi, bile, cheuri, etc. — Firma fondată
la 1875. — La dorință face și țig de schimb.

Carl Piffel, prima fabrică de obiecte de metal

Premiat de mai multe ori.

Telefon 184.

Temesvár-Erzsébetváros. Gyár: Hunyadi-u. 14. Üzlet: Hunyadi-ut és Missits-utca
sarkán Krauszer-féle házban.

Recomandă obiectele sale foarte frumoase și sol de de tinichigierie și anume: vane
de scaldat, de șezut și pentru copii, scaune pentru scaldat, încălzitoare și vane de scaldat
după cel mai bun sistem (sistem propriu). Lăzi pentru lemne și pentru cărbuni și alte
edificatice de metal: precum ciubere, uclioare și căni. — Apoi litere de tinichea și de cositor,
inscripții de metal, tăbliță cu numărul casei și
cu numele străzii, mărci și firme de țina. Con-
duct pentru apă, aranjări pentru baie și closete
engleze cu năntrecutul aparat »Temes«.



Acoperiri de case și turnuri, globuri și cruci.

Catalog de prețuri la dorință gratuit.

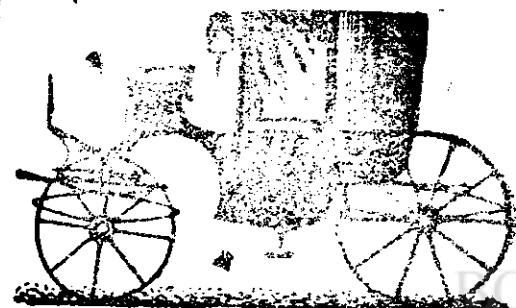
Ucenici se primesc cu condițiuni foarte bune.

Heinrich Rastel

fabricant de trăsură,

Sibiu, Strada Rosenanger 18.

Aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că țin
în depozit cele mai moderne TRĂSURI, precum și tot-
lelul de CĂRUȚE.



Primește ori-ce lucrare
de reparare și
transformare,
văpsire și
pregătire de șele în
preț foarte ieftin.

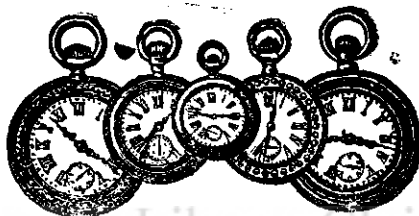
H. Miklós J.

ciasnornicar,

Sibiu — Nagyszeben, Reispergasse 11

Cea mai ieftină sursă de cumpărat a totfelul de

CIASORNICE



de buzunar și de părete și
ciasnornice deșteptătoare,
precum și articoli optici.
Prăvălie de obiecte de
aur și argint signate
oficios.

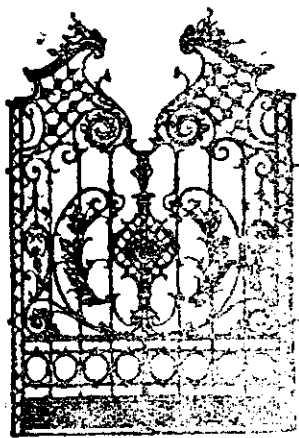
Toate reparaturile se exe-
cută prompt și cu garanță.

FRITZ W. LOEW,

lăcătuș artistic și pentru
clădiri.

Sibiu, Potschengasse Nr. 11.

Se recomandă la ori-ce lucrări
de lăcătușerie artistică și pentru
clădiri precum: strângerea în fier
a clădirilor, pregătire de balcoane,
foișoare, îngrădituri la morminte,
porți, casse de păstrare contra
incendiului, basreliefuri precum
și picse pentru biserici. Lucrează
și după desen cu prețuri ieftine.



Johann Spiler fabricant de cupatoare de lut.

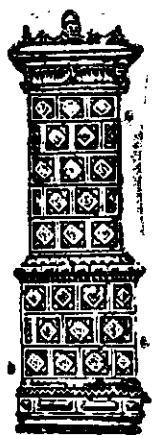
Sibiu — Nagyszeben, Neustiftgasse 2.

Atrage atențiunea on. public, că primește
pregătirea a ori-ce fel de

cupatoare

descărcare și zidirea vetrelor de fier cu
prețuri convenabile și pe lângă serviciu
prompt și conștiințios.

Comandele se execută imediat.



STEFAN SLADECK IUN.

FABRICĂ DE MOBILE

VÎRSET

Strada

Kudritzer No. 44-46

Cea mai renumită
mare fabrică
de mobile
din sudul Ungariei
(Verșec).

Pregătește mobi-
lele cele mai mo-
derne și luxoase
cu prețuri foarte
moderate.

Mare depozit de plane
excelente, covoare, per-
dele, țesături foarte fine
— și mașini de cusut —



De neintrecut!

Spălătorie aranjată cu mașini electrice pentru curățirea chimică a hainelor, colorare și spălarea fulgilor de perini.

LUCZA JÓZSEF

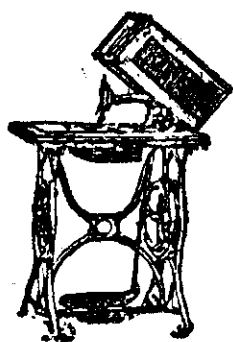
Seghedin—Szeged, Laudon-utca 9. sz.
(Colțul pieței Valeria.)

Având sistem propriu de-a curăți chimic și a colora, sunt neintrecut în meseria mea. Colorez haine de domni, dame, copii, dantele, stoffe de mobile și covoare. Pierdelele le spăl cu mare grijă. Pentru doliu colorez haine în negru. Comandele le execut îndată cu mare acuratețe. Baltoane de piele le colorez în colori închise.

Articole de casă de sticlă și porcelan, utensilii culinare, articole de argint, nickel și aramă, lampe, rame și picioare la aparate fotografice, cuțite, furculițe și linguri de alpaca și argint, articole de oțel »Sollingen«. — Mobile de fier, cămine perpetice, sobe, articole de toaletă și turiști, cu prețurile cele mai ieftine — se pot cumpăra la firma:

JOSEF JIKELI

SIBIU—HERMANNSTADT, Strada Cisnădiei 47.

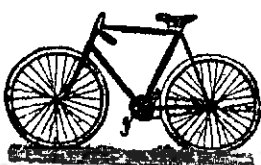
**Leitner Sándor**

mechanic și electrotehnic

Cluj—Kolozsvár,

Strada Deák Ferencz Nrul 30.

Vinde și repară pe lângă prețuri moderate: casse de bani, biciclete, mașini de cusut, gramafonice și mașini de scris. — Primește ori-ce muncă de bransă, precum: introducerea soneriilor, a lumini de electrice și a diferitelor motoare.



Telefon Nr. 557.

Petrof Antal ^{succe-} **Wonka János** ^{sor}

fabrică de piane cesar regale

Temesvár-Józsefváros,

Str. Szilágyi 13. — Magazin în Hunyadi-ut 13.

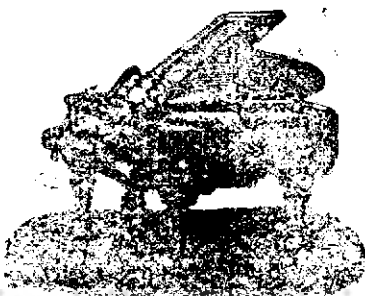
Liferează:

PIANE și PIANINE

efectuate în stilul cel mai modern și execuție promptă.

Profesorii și instructorii de muzică primesc favor cuvenit.

Catalog ilustrat la dorință trimis gratuit și porto franco.

**Lepter János**, fabrică de piese de fier și articole de lăcătușerie.

Budapest, X. Asztalos Sándor-ut 16. sz.

Înființată la 1885. Adresa telegrafică: LEPTER, Budapest, Pékerdő. Telefon 55-22.

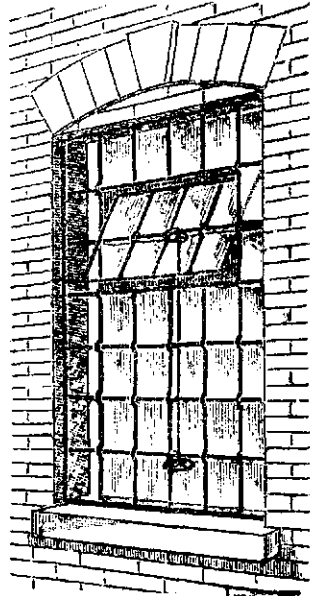
FERESTRE prinse în rame de fier, cele mai perfecte și mai ieftine în timpul prezent!

Noutate!

**FERESTRELE
KÖPLINGER
BREVETATE.**

INTRODUSE
ÎN 14 STATE
CIVILIZATE!

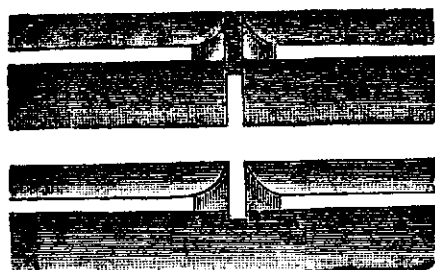
La cerere trimitem
Catalog și
prospecte.

**Noutate!**

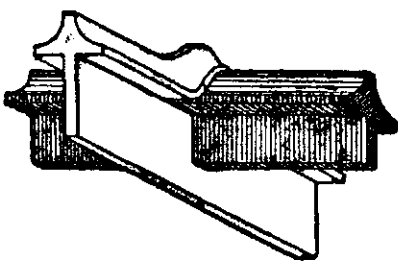
**FERESTRELE
KÖPLINGER**

sunt practice
pentru:

magazii,
hambare,
fabrice,
grajduri,
verenzi și
case de sticlă.



Sistemul vechiu.



Sistem Köplinger.

Pentru bolnavii de stomac!

Tuturor cari suferă de stomac, fie în urma recelli, ori-că și-a prea înădărat stomacul, fie că n'are poftă de mâncare, ori mistuie greu, ori-că și-a stricat stomacul prin mâncări prea reci, ori prea ferbinți, prin o viață neregulată, având astfel suferințe de stomac, cărcei, dureri, mistuire grea, le recomandăm:

Vinul aromat Hubert Ullrich

singurul remediu bun de casă, recunoscut de lumea medicală.

Acest vin aromat este pregătit din burueni de leac și din vin bun întărește și dă viață organului de mistuire al omului. Vinul aromat liniștește durerile și intrând în sânge are calitatea de al re'nol.

Prin întrebuințarea la timp a vinului aromat se vindecă toate morburile. Astfel să nu întârzie nimeni de a-l încerca. Simptoame, ca dureri de cap, răgăeli, arde în stomac, cari obvin la boalele cronice de stomac, — toate dispar după o scurtă întrebuințare.

NEREGULARITĂȚI DE SCAUN precum și urmările lui, colice, palpitații de inimă, insomnie, suirea sângelui în ficat, hemoroide, se vindecă sigur prin vin aromat. Vinul aromat influențează în mod hotărât, începând din stomac și învenit, materiile stricăcioase și de prisos.

PALIZENIA, ANEMIA, SLĂBICIUNEA, toate sunt urmările unei gâtii mistuiri, a unei formări defectuoase a sângelui și funcționării neprielnice a ficatului. Și la astfel de persoane se poate observa: insomnie, dureri de cap, etc. ... Vinul aromat dă un nou impuls vieții slăbite. Mărește apetitul, ajută mistuirea, regulă schimbarea materiilor în stomac, influențează formarea sângelui, calmează nervii și dă voință. Multe scrisori de mulțumită și recunoștință dovedesc pe deplin acest lucru.

Vinul aromat se poate cumpăra în butelii de 3 și 4 coroane în farmaciile din Arad, Aradu-nou, Glogovác, Györök, Ménes, Paulia, Lippa, Hidegkut, Vinga, Székesut, Pécska, Tornyó, Világos, Egres, Nádas, Berezona, Orczifalva, Merczifalva, Sándorháza, Bogaros, Szerb-Szt.-Péter, Perjamos, Szendrő, Szarafalva, Nagylak, Palota, Alberti, Mezőhegyes, Batonya, Marczib, Dombegyháza, Kurtics, Ujszentanna, Pankota, Siirgyia, Taucz, Szlatina, Baja, Kapronca, Brestovác, Rékás, Gyarmata, Bruckenan, Zsadány, Szent-András, Kis-Berkes, Mehala, Temesvár.

Trimite de altfel și farmaciile din Arad, vin aromat în ori-ce parte a țării.

Să cereți expres:

Vin aromat »Hubert Ullrich!«

Vinul meu aromat nu e o compoziție tainuită: constă din vin de M. 450-0, esență de vin 100-0, Glycerin 100-0, Vin roșu 240-0, zamă de tălăș 100-0 de cișeș 320-0, Anis rădăcină americană, 100. — Din aceste se face mistuire.